N°. 240. ZONDAG EN MAANDAG 7 EN 8 OCTOBER. A°. 1860.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer.......... - 0.20
Andere Advertentiën per regel.......... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL,

[illegible]ende: 1°, *het Verslag der Zitting van de Tweede [illegible] der Staten-Generaal, van zaturdag* 6 *october, en het eerste gedeelte van het Verslag der Commissie [illegible] de Tweede Kamer, nopens* de regeling der [illegible]kercultuur op Java enz.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 5 October.

(*Particuliere Correspondentie.*)

[illegible] Morning Chronicle bevat heden de volgende be[illegible]ke depêche van zijn correspondent van Livorno: „De liberale commissie van Rome zegt dat het antwoord van Keizer Napoleon aan den Paus zondag [illegible] ontvangen was. De Keizer handhaaft steeds het [illegible]sel van niet-tusschenkomst in de questie der [illegible]wendige aangelegenheden van Italië. Hij heeft be[illegible] de orde in den Heiligen Zetel te handhaven. [illegible] zou zijn hartelijke wensch zijn de stad Rome [illegible] de bescherming eener echte Italiaansche Mogendheid toe te vertrouwen." De gewigtige beteekenis [illegible] dit antwoord is klaarblijkelijk. Indien gij mijne [illegible] brieven daarmede vergelijkt, dan zal het u [illegible] dat het op eene treffende wijze mijne gevoelens [illegible] Napoleon's staatkunde tegenover den Paus [illegible]waarheidt. Noch de terugroeping van den Franschen minister van Turijn, noch de vermeerdering van [illegible]sche troepen in de Kerkelijke Staten baarde [illegible] eenige onrust voor de Italiaansche onafhankelijkheid. Het comedie-spel van Napoleon was te [illegible]baar. Het was voor den scherpen toeschouwer steeds duidelijk, dat hij den Paus om den [illegible] leidde en met schoone woorden zoekt in slaapt [illegible] wiegen. Arme Pio nono! Uit zijne aanspraak [illegible] 28 ll. in het consistorie der Kardinaals gehouden [illegible]t, dat hij op den bijstand der Katholieke Vorsten [illegible]. Ook daarin is hij bedrogen! Die aanspraak [illegible] ook, dat het behoud der wereldlijke magt [illegible] H. Vader toen nog na aan het harte lag. De [illegible]erlaag van Lamoricière en het antwoord van Napoleon moeten hem nu toch tot de overtuiging [illegible]gen, dat de liberale denkbeelden in Europa langzamerhand het overwigt verkrijgen, en dat zijn [illegible]hebbende zoon zijne kinderlijke liefde zoo ver niet [illegible] om zijne eigene belangen voor die zijns [illegible] op te offeren. Het moet intusschen geenszins verwonderen indien Napoleon zijne troepen voor als[illegible] Italië niet doet ontruimen. Die moeten daar vooreerst nog blijven om Oostenrijk den lust tot een aanval op Italië te benemen.

De depêches, welke ons heden morgen de nieuwe [illegible]praal van Garibaldi mededeelen, verwekken [illegible] groote vreugde. Het blijkt daaruit, dat [illegible] Garibaldische en Koninklijke troepen, elkander [illegible] de rivier de Vulturno hebben ontmoet en een [illegible] beide een aanval had gewaagd. Het waarschijnlijkste is dat de Koninklijke troepen, door eenige on[illegible]nde voordeelen aangemoedigd, de aanvallers [illegible] en vervolgens door de revolutionairen geheel [illegible] overweldigd; met ongeduld ziet men nadere be[illegible] daaromtrent te gemoet. Oostenrijk schijnt nog [illegible]enszins op zijn gemak te zijn. Steeds worden er [illegible] het Gouvernement krachtdadige maatregelen ge[illegible] die eene alles behalve vredelievende strekking kunnen hebben. De ligting van 85,000 rekruten is [illegible] van geruststellend. Volgens brieven uit Weenen [illegible] de ultramontaansche partij met den aartsbisschop [illegible] die plaats aan het hoofd den Keizer ten sterkste [illegible] aangespoord zijne strijdkrachten over de Po [illegible] doen trekken om de orde in de Pauselijke Marken [illegible] Hertogdommen te herstellen. Men gelooft te Weenen algemeen dat het Gouvernement zich tot een offen[illegible] oorlog bereidt. De depêche hier uit Weenen [illegible], waarbij de vrouwen en familien der generaals en der officieren bevolen wordt het Venetiaansch grondgebied te verlaten, versterkt dat vermoeden niet weinig. De kanker van despotismus schijnt bij de Habsburgers zoodanig te zijn ingevreten dat het heilzame liberalismus daar geen invloed meer op heeft.

Wij hebben heden hier een brief ontvangen van de Italiaansche pleizierreizigers, gedagteekend Gibraltar 26 september. De schrijver geeft zijne bijzondere tevredenheid te kennen over de goede behandeling die zij op hunne reis genieten en geeft een schets van de amusementen die zij aan boord hebben, waaronder boksen, schermen, teekenen, muziek enz. Ons adres, zegt de schrijver, zal zijn 1ste bataillon, Britsch legioen, Garibaldi's leger, Napels of elders.

Eergisteren avond had te North Walsham de jaarlijksche vergadering der landbouwkundige associatie plaats. Lord Suffield presideerde, bijgestaan door lord Wodehouse, het diner. Er waren vele andere leden van het Parlement en aanzienlijke ingezetenen tegenwoordig. Uit een staatkundig oogpunt beschouwd is gemelde vergadering de belangrijkste die dit jaar in ons Land heeft plaats gegrepen. De redevoeringen van de heeren E. Howes en lord Wodehouse hebben wederom een nieuw bewijs opgeleverd van de sympathie van ons Gouvernement in de Italiaansche zaak. Beide sprekers (leden van het Parlement) spraken met buitengewone geestdrift over de Italiaansche aangelegenheden en wedijverden met elkander in het aan den dag leggen der sympathie van ons Gouvernement voor het zich zoo luisterrijk ontwikkelende Italië. Beide gaven hun wensch te kennen dat het Gouvernement het principe van non-interventie steeds zou handhaven. Lord Wodehouse wees op onze betrekking met Frankrijk en gaf ook daarover zijne tevredenheid te kennen. De tegenwoordige toestand van Europa boezemde hem volstrekt geen vrees in. Hij hoopte dat, indien ons Gouvernement steeds zou voortgaan even voorzigtig te handelen als het steeds had gehandeld en de andere Mogendheden dit voorbeeld volgen, rust en vrede zouden worden bewaard. Zijn lordschap sprak nog eenige woorden over de vrijwilligers en zag daarin een gewigtigen steun om ongevreesd elke gebeurtenis te gemoet te zien.

Te Greenwich is een groot aantal werklieden bezig met het bouwen van een ijzer drijfdok, voor het Spaansch Gouvernement. Dit dok zal dienen tot ligten van zware schepen. Meer dan 26,000 ton ijzer zal voor het werk worden vereischt.

Eergisteren woedde in Ierland, Schotland en het noorden van Engeland een hevige storm, zoo als men sedert jaren niet heeft bijgewoond. De verwoesting was algemeen, de schade onberekenbaar en ook hebben daarbij eenige menschen het leven verloren. In Ierland werden de telegraafdraden door den storm verbroken, zoodat gedurende vier en twintig uren alle communicatie met Schotland en ons Land werd belet. In Schotland schijnt de storm het hevigst te hebben gewoed. Huizen vielen in, schoorsteenen en daken zijn in sommige steden bijna niet meer over gebleven. Verscheiden schepen zonken. Booten met matrozen en visschers werden eene prooi van den storm, mannen en vrouwen werden door nederstortende schoorsteenen doodelijk gekwetst. Te Glasgow woedde de storm onophoudelijk van dingsdag morgen tot woensdag nacht. De oogst heeft onberekenbaar veel schade geleden, vele schepen werden nog vermist en de bewoners van het noordelijk gedeelte in ons Land en van Schotland zijn met angst en schrik vervuld.

Indien ik u de details wilde mededeelen van al de ongelukken door die ramp veroorzaakt, dan zou ik gewis uwe geheele Courant kunnen vullen.

— Volgens den Times kan de oogst der veldvruchten, ofschoon niet zoo overvloedig als in de laatst verloopen jaren, over het algemeen niet ongunstig genoemd en onder de gemiddelde gerekend worden.

— De Times behelst de twee volgende depêches: „Venetië, donderdag. — De vrouwen en huisgezinnen der generaals en officieren van het Oostenrijksch leger in Venetië hebben bevel ontvangen het Venetiaansch grondgebied onverwijld te verlaten."

„Pesth 4 october. — De rector heeft bekend gemaakt dat de Universiteit van Pesth gedurende het geheele jaar zal gesloten blijven."

— In een brief van kolonel Armstrong, een veteraan te Grahamstad, worden eenige bijzonderheden wegens de ontvangst van Prins Alfred van Engeland in de Kaapkolonie medegedeeld. De briefschrijver noemt hem bij herhaling „den kleinen lieven jongen," en verhaalt onder anderen dat hij zelf een amazonenkorps, uit 17 goed uitgeruste en goed bereden jonge dames bestaande, waartoe zijne eigen dochter behoort, onder den naam van Prins Alfreds eigen lijfwacht heeft opgerigt en zelf het bevel daarover voerde. Die lijfwacht vergezelde den Prins overal, en de Kaffers, Fingoes en Hottentotten vermaakten dezen en zich zelve met optogten, kampspelen en gezang. Bovendien vond een honderdtal jongelieden er genoegen in den Prins in een klein wagentje door de stad te trekken, bij welke gelegenheid zij allen kleine papieren lantarens op het hoofd droegen. De Prins gedroeg zich steeds op de beminnelijkste wijze en onderwierp zich gewillig aan al die vermoeijende uitspanningen.

— De Hertog van Nemours is uit Lissabon in Engeland teruggekeerd.

FRANKRIJK.

PARIJS 5 October.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Heden deelt l'Ami de la Réligion zonder eenige inleiding den inhoud der Pauselijke allocutie mede. Het uitvoerige stuk is u zeker reeds bekend, ja waarschijnlijk zelf reeds in hoofdzaak door u aan uwe lezers medegedeeld. Ik behoef het u dus hier niet nogmaals te ontleden; alleen wil ik nog op enkele bijzonderheden opmerkzaam maken. Gij zult gezien hebben dat de Paus in dit stuk, even als in zijne vroegere diplomatieke acten, zijne zaak verbindt aan die der andere Italiaansche Vorsten en den jongsten onafhankelijkheidsoorlog een „funestissimum bellum" noemt.

De vrijscharen, die vóór het Sardinische leger de Pauselijke provinciën binnenrukten, noemt Z. H. eene „bende schurken" en het ultimatum van den graaf de Cavour „een onbeschaamden brief."

Na zijn regt te hebben betoogd om eene vreemde legermagt, uit Katholieken zamengesteld, in zijne dienst te hebben, stelt de Paus tegenover de verklaring van Sardinië, dat „zijn leger de herstelling der zedelijke orde in Italië ten doel heeft", eene reeks van grieven tegen Piemont, welke het vergeefsche moeite zou zijn te wederleggen, maar die op mij den indruk maken alsof zij door den H. Vader in zijnen geest evenzeer en bovenal tegen Frankrijk gerigt zijn.

De zinspeling op de beloften des Keizers hebt ook gij zeker opgemerkt en in de zinsnede: „Het is daarom dat wij, te midden van zoo groote angsten en tegenover zulk een gevaarlijken toestand, zoo als gij, eerwaardige broeders, wel zult begrijpen, ons in de treurige noodzakelijkheid gebragt zien om, zelfs ondanks ons zelven, bedacht te zijn op het nemen van maatregelen ter handhaving onzer waardigheid", — zult gij, even als ik, duidelijk de bijgedachte zien doorschemeren om zich aan de bescherming van het Fransche leger te onttrekken en de mogelijkheid zien aangegeven eener vlugt over korteren of langeren tijd.

Daarop volgt het protest tegen het beginsel van non-interventie, en het beroep op alle Vorsten en de inroeping van God, de H. Maagd en de Apostelen.

Eene bestrijding der denkbeelden in dit stuk gepredikt, is noodeloos; zij zijn reeds al te dikwijls door het gezond verstand en nu weder door de jongste gebeurtenissen in Italië wederlegd. Intusschen blijft de heftige en overdreven toon der klagten van den H. Vader te betreuren. Hij zou wel niet anders hebben kunnen spreken, wanneer hij met roovers en dieven van professie te doen had.

De Constitutionnel heeft de allocutie uit l'Ami de la Religion overgenomen en laat haar voorafgaan door eenige regelen: „Het schijnt dat het Pauselijk Hof, zegt zij, dit blad en eenige anderen de eer aandoet van er regtstreeks mede te corresponderen. Men begrijpt niet best, welk voordeel de Romeinsche Regering kan hebben bij deze afwijking van de aangenomen gebruiken." Vervolgens verklaart hij dat, wijl de Regering geen gebruik heeft gemaakt van haar regt om deze mededeeling te beletten, hij haar zelf ook doet. (De verdere opmerkingen van het half officiële blad zijn gisteren reeds per telegraaf medegedeeld. *Red.*)

Al die woorden van den Constitutionnel zijn niets dan holle phrases. De Paus blijft te Rome omdat hij nog niet kan heengaan; hij zal de eerste gunstige gelegenheid aangrijpen om Rome te verlaten en dan zal zijne eerste daad een protest zijn tegen de bescherming waarmede Frankrijk hem twaalf jaren lang gedekt heeft.

Al de avondbladen nemen heden de allocutie over; sommige bepalen zich tot eene inhoudsopgave in eenige regels, zoo als la Presse; andere, zoo als la Patrie en le Pays, nemen het geheele stuk, zonder commentaren, over. Alleen l'Opinion Nationale, welks openhartigheid in deze lof verdient, brengt zonder omwegen de questie ter tafel. „Wanneer onze lezers, zegt de heer Gueroult, de ongeloofelijke taal zien, welke de gehechtheid aan de wereld ingeeft aan den vertegenwoordiger van hem die geene plaats had waar hij het hoofd kon nederleggen, zullen zij, even als wij, van gevoelen zijn dat de godsdienst alleen er bij kan winnen met zich af te scheiden van politieke belangen, welke haar zoo ver van haren weg afbrengen."

Le Siècle zal morgen terughoudender zijn.

Gewigtig nieuws uit Italië! Vooreerst dat Koning Victor Emmanuel in eene proclamatie, gedagteekend van Ancona, aan zijne soldaten mededeelt, dat hij het bevel over hen aanvaardt. Dat is het antwoord op de allocutie van den Paus.

Tegelijk melden ons twee depêches eene nieuwe overwinning van Garibaldi. Het schijnt dat de Koninklijke troepen, op nieuw eene offensive beweging in de rigting van Napels willende beproeven, de Garibaldianen te Caserta hebben aangevallen en dat zij zijn afgesneden geworden, bij welke gelegenheid 2000 krijgsgevangenen werden gemaakt.

In de Gazette de Turin vindt ik het navolgende vrij curieuse artikeltje:

„Een legitimistische Fransche Prins, die hoofdofficier was in het leger van Lamoricière en te Castelfidardo krijgsgevangen werd gemaakt, onkundig zijnde van de gunstige beschikkingen onzer Regering omtrent hem, schreef aan een van onze generaals, met wien hij bekend was, om hem te verzoeken bij de Regering van Z. M. moeite te willen doen om hem te scheiden van zijne medgezellen, welke hij bestempelde met den naam van een troep slecht opgevoede lieden." Wie is die Prins?

Om de nagedachtenis van zulke slecht opgevoede lieden te vereeren, woonde de geheele voorstad St. Germain de mis bij, welke heden morgen werd gelezen door den kardinaal Aartsbisschop van Parijs. De kerk was vol, maar de manifestatie ging stilzwijgend haren gang en er werd geen rede gehouden.

— Men leest in den Constitutionnel: „Sedert een paar dagen worden wij lastig gevallen door bladen van allerlei kleur, omdat wij hebben gesproken van zekere brochure, te Weenen door een Romeinsch prelaat uitgegeven en waarin de afstand van Sardinië aan Frankrijk „uit kracht van een nieuwen koop", duidelijk was gemeld. „Het officiële blad van Rome, „uit hetwelk de Moniteur het heden morgen overneemt, „zegt „gemagtigd te zijn om te verklaren dat mgr. „Berardi volstrekt niet de schrijver was dezer brochure, „noch van eenig ander dergelijk geschrift, en dat hij „het bestaan er van niet kende, alvorens het artikel „in den Constitutionnel gelezen te hebben."

„Dat is zeer kras. De Augsb. Zeit. was voorzigtiger, want zij bepaalde zich tot de verzekering, dat niet mgr. Berardi, secretaris van den kardinaal Antonelli, maar wel mgr. Nardi, wiens positie te Weenen men kent, de brochure in questie had onderteekend.

„Het zij zoo. In den grond der zaak doet de naam weinig af. Het leedwezen blijft bij ons bestaan dat een lid, wie hij ook zij, van die Regering, welke door Frankrijk op dit oogenblik wordt verdedigd, het gepast heeft geoordeeld omtrent dat Land en zijne eerzuchtige plannen zulke boosaardige en van allen grond ontbloote geruchten te verspreiden. Het was geene onderteekening, waardoor niemand bedrogen wordt, maar het werk zelf, hetwelk het Dagblad van Rome moest verloochenen.

„Wat het laatste betreft, zoo als wij reeds in de vorige week zeiden: wij zouden ons gelukkig achten indien men ons eene meer of minder nadrukkelijke ontkenning kon tegenwerpen, al moest dan ook de Moniteur op nieuw de moeite doen van die over te nemen."

— Het Journal des Débats zegt in hoofdzaak het volgende: Onze Weener correspondent zeide in een den 20 september door ons opgenomen artikel hoe, volgens een in diplomatieke kringen verspreid gerucht, Keizer Alexander, niet voldaan met door zijn ambassadeur te Weenen Keizer Frans Joseph tot de zamenkomst te Warschau uitgenoodigd te hebben, gemeend had de hoffelijkheid nog verder te moeten drijven, door Vorst Michel Gortschakoff, stadhouder van Polen, op te dragen naar Weenen te gaan, tot het overbrengen van een eigenhandigen brief, waarin hij, in de vriendschappelijkste bewoordingen, die uitnoodiging herhaalde. Het Journal de Saint Petersbourg loochent deze bewering nu, in een artikel dat voor van Regeringswege medegedeeld gehouden wordt. In dat artikel, met eene weinig te regtvaardigen bitterheid geschreven, verzekert het Russisch blad dat Vorst Gortschakoff, door zijn zoon vergezeld, slechts te Weenen is doorgereisd toen hij uit eene Duitsche badplaats kwam, werwaarts hij gezondheidshalve gegaan was, en zonder zich in de Oostenrijksche hoofdstad op te houden naar Warschau verder is gereisd. Het blad voegt bij deze tegenspraak aanmerkingen op de Oostenrijksche dagbladschrijvers, aan welke hij verwijt dat zij door overdrijving feiten verminken welke, „bij de koortsachtige stemming der openbare meening in Europa, geene goede vruchten dragen kunnen dan alleen onder voorwaarde dat zij, zoowel in hunne juiste beteekenis als in hunne mogelijke strekking, in gezonden en juisten zin gewaardeerd worden."

— Uit Bern schrijft men dat de demonstratien tegen de Fransche vlag aan het station te Sion tot zeer levendige vertoogen van den Franschen gezant in Zwitserland, markies de Turgot, aanleiding gegeven hebben. Het onderhoud daarover met den heer Frey Herosée, voorzitter der Bondsvergadering, duurde ruim een uur. De voorzitter der Regering van het kanton Walliserland is te Bern aangekomen, om opheldering wegens het voorgevallene te geven.

— In een op den dag zijner aankomst aan de Turijnsche dagbladen gerigt schrijven beklaagt zich de heer Bertani dat hij den openbaren geest in Piemont, ten gevolge van ontelbare lasteringen, hevig verbitterd tegen hem gevonden heeft. Hij ontkent den gouverneur van Teramo bevolen te hebben zich tegen het binnenrukken van Piemontesche troepen in het Koningrijk Napels te verzetten; heeft er, evenmin als de Dictator, ooit aan gedacht de Franschen te Rome te gaan aanvallen, en heeft, eindelijk, zijn post als secretaris-generaal te Napels verlaten, zonder eenigen twist met Garibaldi gehad te hebben, maar vrijwillig en met toestemming van den Dictator, om naar het Sardinisch Parlement te gaan en daar de waarheid te zeggen.

DUITSCHLAND.

Berlijn 4 *october*. — Volgens berigt uit Baden komt Koningin Victoria den 11 dezer te Coblenz, alwaar, behalve den Groothertog en de Groothertogin van Baden en Prins Frederik Willem van Pruissen en diens Gemalin, geene andere Vorstelijke gasten verwacht worden.

— De benoeming van 18 nieuwe leden van het Heerenhuis is grootendeels in den constitutionelen of vrijzinnigen geest uitgevallen, althans diegenen hunner die zich door hunne parlementaire of andere verrigtingen vroeger bekend gemaakt hebben behooren tot die partij. Ten gevolge dier benoemingen zijn vijf plaatsen in de Tweede Kamer te vervullen, dewijl de heeren Blömer, von Diergardt, von Flemming, graaf Pourtales en von Usedom daarin zitting hadden.

Leipzig 3 *october*. — Den 29 laatstleden is hier eene vergadering van kooplieden en fabriekanten gehouden en daarin tot het oprigten van eene beurs voor handel en nijverheid besloten.

Latere Berigten.

Turijn 5 *october*. — In de zitting der Kamer van Afgevaardigden van heden zeide graaf Cavour, in antwoord op eene interpellatie van den heer Cabella, hoe hij zich verpligt zag de mededeeling aan de Kamer te weigeren van de stukken, op het binnenrukken der Piemontesche troepen in de Marken en Umbrië betrekkelijk, aangezien de diplomatieke behandeling dezer zaak nog naauwelijks aangevangen is. Wat den afstand van grondgebied en de zaak van geheime overeenkomsten met Frankrijk betreft zeide de heer Cavour hoe in geenerlei openbaar of bijzonder stuk, of in geen der, zelfs vertrouwelijk gevoerde gesprekken, van den kant van eenige buitenlandsche Mogendheid eenigerlei vraag of aanduiding gedaan is, die ten doel zou hebben van Sardinië den afstand van een duim breed Italiaansch grondgebied te vragen.

Berigten uit Perugia en Rome, van 3 dezer, zeggen dat de bemagtiging van Ancona aldaar den vorigen dag met het ontsteken van Bengaalsch vuur gevierd was. De tijding dier gebeurtenis is gedrukt en op de muren dier steden aangeplakt. De Pauselijke Regering doet nieuwe aanwervingen en looft groote belooningen tot dat doel uit. De nog getrouw gebleven Pauselijke troepen zijn te Tivoli geconcentreerd. De kolonne Masi staat te Voggio en Mirteto, in de provincie Rieti. De Fransche troepen bezetten Comarca, Rome en Civita Vecchia.

Marseille 5 *october*. — Wij ontvangen berigten uit Napels van 2 october. Zij houden in dat de Koninklijk Napelsche troepen, op een dagmarsch van Napels, de stellingen van Maddaloni hebben aangetast, die door den generaal Bixio, en die van Caserte, welke door den generaal Sirtori verdedigd werden. Bijzondere brieven voegen aan de depêche van Garibaldi, volgens welke de overwinning van zijn leger volkomen geweest is, nog toe dat eene vijandelijke brigade krijgsgevangen gemaakt is. De wederzijdsche verliezen zijn aanzienlijk. Het Engelsch-Sardinisch bataillon heeft vele officieren verloren. De Napelsche troepen trekken op Capua terug.

Men meldt uit Rome dat bevel gegeven was om den weg van Rome naar Fondi te versterken.

De Prinsen der Koninklijk Napelsche Familie blijven deel aan den strijd nemen. De Koning bezoekt Capua meermalen.

Berigten uit Rome, van 2 dezer, zeggen dat de telegraaflijnen niet hersteld zijn. De postdienst naar Viterbo is hervat. Die berigten voegen er bij dat het 40ste linieregement van het Fransche legerkorps zich te Viterbo moest vestigen. Dien dag was de Pauselijke allocutie te Rome afgekondigd.

Per Telegraaf.

LONDEN 6 October.

Volgens den heden bekend gemaakten wekelijkschen staat der Engelsche Bank is het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten met £ 1,129,445 vermeerderd en dat van den voorraad edel metaal met £ 386,863 verminderd.

De Illinois is van New-York gearriveerd met 448,362 dollars aan specie.

PARIJS 6 October.

De Moniteur zegt heden dat de Syrische zaken eene nieuwe phase zijn ingetreden. De kracht der wapenen, zegt het blad, zal nu in de plaats treden van den zedelijken invloed tot heden door onze troepen uitgeoefend. Wederom zijn opperhoofden der Drusen gevat, welke te Beyruth teregt zullen staan. Een kaimakan der Drusen bevindt zich onder de gevangenen. Deze maatregelen hebben onder de Drusen van het gebergte eenigzins eene panische schrik verspreid, ten gevolge waarvan hunne houding meer besluiteloos geworden is. Andere maatregelen zullen genomen worden om de veiligheid der Fransche spinnerijen te verzekeren. Het beleid en de energie der aanvoerders van het Fransch-Turksch leger doen verwachten, dat het oogenblik nadert waarop het herstel der orde het loon van zoo ijverige pogingen zal zijn.

TURIJN 6 October.

Tijdingen uit Napels melden, dat eene deputatie uit het gemeentebestuur, de magistratuur en de nationale garde, door vele aanzienlijken gevolgd, zich naar Ancona zal begeven, om Koning Victor Emmanuel hulde te betuigen.

LONDEN 6 October.

Koloniale Artikelen stil. — Metalen. Banca Tin 135½, Straits 131½ a 132. Schotsch IJzer 52 sh. — Talk loco 54, Oct./Dec. 54, Voorjaar 54.9 met koopers tot vaste prijzen. Gedurende de week zijn afgeleverd 1465 vaten en aangevoerd 1847 vaten. — Hennep, Petersb. £ 29.10, Riga Rein £ 32.

LIVERPOOL 6 October.

Katoen. Heden zijn 15,000 b. verhandeld; Middling geldt thans 7 d., dito Orleans 7½ d. — Olijfolie onveranderd, minder vast. — Talk op volle prijzen gehouden.

BERLIJN 6 October.

Rogge 48½, per Nov./Dec. 47¾. — Raapolie 11⅝, Nov./Dec. 11¾ th.

MADRID 5 October.

Spanje 1¾ pc. —; dito 3 pc. 48.60.

PARIJS 6 October.

Frankrijk 3 pc. 69.10; dito 4½ pc. 95.75. Crediet Mob. 715. Spanje 1¾ pc. —; dito binnenl. 3 pc. 47¾.

LONDEN 6 October.

De 3 pc. Geconsolideerden 93¼. Rusl. 5 pc. 103½. Port. 3 pc. 43⅝. Mexico 3 pc. 22¼. Peru 4½ pc. 94½.

WEENEN 6 October.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 75.80; dito Nation. 5 pc. 65.70. Wissel Londen ƒ 131.25.

FRANKFORT 6 October.

Oostenr. Metall. 5 pc. 46¾; dito Nation. 5 pc. 55½. Spanje 3 pc. 46⅝; dito 1¾ pc. 39⅛.

ANTWERPEN 6 October.

België 2½ pc. 56⅛; dito 4½ pc. 97⅞. Oostenrijk Metall. 5 pc. 48; dito Nation. 5 pc. 56½. Spanje 1¾ pc. 39; dito binnenl. 3 pc. 47¾.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 6 October.

Z. M. heeft goedgevonden: 1°, aan den heer mr. J. Ackersdijk, gewoon hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Utrecht, die eerstdaags door het bereiken van den ouderdom van 70 jaren emeritus zal worden, op zijn verzoek, met het einde van het loopende kwartaal te verleenen eervol ontslag uit voormelde betrekking, en 2°, tot gewoon hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Utrecht te benoemen den heer mr. O. van Rees, thans hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Groningen.

De Algemeene Kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente te Leyden heeft uit het vroegere zestal op het drietal geplaatst: dd. G. van Gorkom, te Eemnes binnendijks; E. P. J. Jorissen, te Broek in Waterland, en H. de Veer, te Delft, en daaruit den laatstgenoemden tot pred. beroepen.

Aangenomen: het beroep naar de Hervormde gemeente te Scherpenisse (cl. Zierikzee) door ds. P. Hofman, pred. te Baarland.

Schiedam 6 *october*. — Gisteren en heden had alhier het vergelijkend examen plaats voor de betrekking van hoofdonderwijzer aan de 2de Stadsarmenschool. Het viertal, terstond na afloop van het examen opgemaakt, bestaat uit de heeren:

1.° S. C. Rademaker, hulponderwijzer te Rotterdam, met 56 punten.

2.° J. P. van Vlaardingen, idem te Schiedam, met 53 punten.

3.° T. Snel, idem te Rotterdam, met 52½ punt.

4.° J. L. Bolman, hoofdonderwijzer te Maarssen, met 50½ punt.

De Raad zal eerstdaags tot de benoeming overgaan, en alsdan tevens hebben te voorzien in eene niet minder belangrijke vacature. In zijne vóórlaatste vergadering benoemde hij, bij *meerderheid* van stemmen (2de stemming), tot regent van het St. Jacobs Gasthuis den heer *P. J. van Dijk*, boekverkooper alhier, *secretaris van de gemeente Oud en Nieuw Mathenesse*, welke heer *niet* voorkwam op de *aanbeveling* door heeren regenten, ingevolge hunne instructie, aangeboden

In de laatst gehouden vergadering van den Raad werd gelezen: 1.° ingekomen een schrijven van den heer van Dijk, waarbij hij te kennen gaf, de benoeming tot regent, onder dankzegging voor het betoonde vertrouwen, *aan te nemen*; 2.° een schrijven van heeren regenten, *en* regentessen van het Gasthuis, waarbij zij *collegialiter* hun *ontslag vragen*, welk ontslag met betuiging van *leedwezen* verleend werd. De heer *van Dijk* is dus voor het oogenblik *jongste* èn *eenig* regent van het Gasthuis.

Brielle 5 *october*. — Eergisteren des namiddags ten drie ure werd te Hellevoetsluis per loodsboot n.° 4, schipper Jacobus Pijl, aangebragt de equipage van het Fransche schoonerschip Alma, toebehoorende aan den heer Dandi Cole te Bordeaux, komende van Calais, bestemd naar Rotterdam, welk schip door den hevigen wind buiten koers geraakt, na verlies van roer en helmstok, een lek hebbende bekomen, ten circa elf ure van dien dag niet ver van Goedereede door de equipage moest worden verlaten, welke toen door bovengemelde loodsboot werd opgenomen. De geredden roemen ten hoogste het beleid bij hunne redding door de equipage der loodsboot getoond, maar bovenal de menschlievende wijze, waarop zij door haar werden verpleegd.

s' Gravenhage 6 *october*. — Z. M. heeft een fabriekant te Venlo met een prachtige doekspeld vereerd, voor een door hem aangeboden ganzenroer.

— De gunstig bekende photographist Hille heeft weder aan Z. K. H. Prins Frederik aangeboden eenige gezigten, genomen op het buitenverblijf de Paauw, op den Leydschen straatweg.

Leyden 5 *october*. — Nadere berigten betreffende het kind, waarvan wij gisteren gewaagden, behelzen, dat onlangs eene dochter van een scheepmakersknecht, wonende op de Uiterste Gracht, werd begraven, toen de buren, voor de woning en aan de overzijde van de gracht te zamen gevloeid, door de ruiten van een klein zoldervenster een ziekelijk kind bemerkten, dat met schuchtere en droevige blikken naar de lijkstaatsie keek. Een der bloedverwanten, die naar boven keek, verwijderde dat kind, maar zoo snel, van achter de ruiten, dat er een vermoeden oprees, alsof dit vrij onzacht geschiedde. Het viel de buren in, dat zij sedert geruimen tijd een kind uit die woning niet hadden gezien, en men vermoedde, dat dit wel kon zijn het kind met het akelig voorkomen, dat van het raam was weggerukt en, in aanmerking genomen het bekende ongunstige karakter der stiefmoeder, wel niet liefderijk werd behandeld. — Er liep daardoor een gerucht van onwettige opsluiting en mishandeling, dat ter oore kwam van twee agenten van politie, die onmiddellijk in de aangeduide woning onderzoek deden, met dit gevolg, dat zij op een zolder, door een klein raampje verlicht en waarop allerlei geborgen was, een houten kinderledikant vonden, waarvan de onderlagen met een weinig stroo bedekt waren en daarin in eene zittende houding een ellendig kind van een ziekelijk voorkomen, zijnde een meisje, dat wegens onreinheid een ondragelijken stank verspreidde, gedekt slechts door een stuk vloerkleed of tapijt. Het kind, ondervraagd zijnde, gaf geen de minste blijken van verstandsverbijstering, zoo als de moeder beweerde, maar verhaalde, nadat de stiefmoeder, in wier tegenwoordigheid zij slechts met vrees had geantwoord, was verwijderd, daar haar lijden ondragelijk was, dat zij zeer lang, zonder juist te kunnen zeggen hoeveel tijd, aldaar had doorgebragt, ter naauwernood eten kreeg en dan nog niets dan zwart brood of brokken, die een ander niet lustte, dat zij niet van het zoldertje, maar ook niet uit het bed mogt komen, dagelijks erg werd geslagen en nooit gewasschen of verschoond, zoodat zij overal was gewond en doorgelegen; — in één woord een echt toonbeeld van ellende. Nadat daarvan aan het bureau van politie was verslag gedaan, is het kind dadelijk naar het Stedelijk Ziekenhuis overgebragt. Zij is 18 jaren oud, maar door haar ellendig, ziekelijk, hongerlijdend voorkomen schijnt zij 8 of 9 jaren oud. De zaak is dadelijk tot een onderwerp van een regterlijk onderzoek gemaakt. De vader schijnt geen magt te bezitten en te staan onder het gezag zijner tweede vrouw. (L. D.)

Amsterdam 6 *october*. — Gisteren avond ten 7½ ure ontstond brand in de sal-amoniacfabriek van de heeren van der Elst en Matthes. op de Schans voor de Lauriergracht, waarbij het magazijn is uitgebrand. De brand was ten 10½ ure gebluscht.

Utrecht 6 *october*. — Gisteren promoveerde aan de Hoogeschool alhier tot doctor in de heelkunde de heer E. Honkoop, med. et art. obst. doctor, van Wormerveer.

Men leest in het Journal des Débats van heden het volgend, door den heer Ernest Renan geteekend artikel:

„ De krachtige school van geleerdheid en kritiek, door het Protestantismus onder ons gevestigd en in stand gehouden, blijft uitstekende vruchten dragen. Van de talrijke geschriften, welke zij onafgebroken oplevert, wil ik heden de *Essais de critique religieuse* van den heer Albert Réville, predikant te Rotterdam, noemen. De vertoogen van den heer Réville bezitten het schitterendst karakter; het zijn schetsen vol fijnheid en bevalligheid over hoofdpunten der Christelijke godgeleerdheid, over den toestand der Kerk in de twee eerste eeuwen, over den zendbrief van Clemens van Rome, over de aan Nero toegeschreven rol van den Antichrist en de geschiedkundige uitlegging van het boek der Openbaringen, over de Christelijke overleveringen in Duitschland en de wedergeboorte der Godsdienstige studien in Frankrijk, en eindelijk, een vertoog vol juistheid en smaak over het Hooglied. De heer Réville strekt tot eer der school die deze gelukkige vereeniging van godsdienstige wetenschap en kritiek heeft weten te doen herleven, die men onder ons verdwenen achtte sedert het verval der Protestantsche studien van het Frankrijk der 17de eeuw. Wanneer onze taal eene reeks van geschriften bezitten zal, met het door ons aangekondigde gelijksoortig, dan zullen wij aan Duitschland niets te benijden hebben, en de groote klove die onze geleerde studien van een scheidt zal gedempt zijn."

Kunstnieuws.

Hoogduitsche Opera.

De verwachting, in ons verslag van de eerste voorstelling van Mozart's Figaro uitgesproken, dat eene volgende uitvoering van die opera zich door een nog volkomener ensemble zou kenmerken, is ten volle verwezenlijkt. De herhaling van dat meesterwerk had gisteren avond met den besten uitslag plaats. Een talrijk publiek, en daaronder ook een aanzienlijk getal vreemdelingen, vulde de schouwburgzaal en bekroonde de voortreffelijkste momenten der uitvoering door telkens herhaalde toejuichingen. Het kan schier overbodig geacht worden alweder te vermelden dat de hoofdsolisten door hunne uitmuntende verrigtingen zich nieuwe lauweren verwierven. Het duet van de dames Bertram Mayer en Kainz, in het derde bedrijf. werd weder gebisseerd. Beiden vervulden over 't geheel hunne partijen nog schooner dan woensdag. Wij merkten o. a. op dat de toonen in het diepe register door eerstgenoemde zangeres minder geoutreerd werden en juist daarom des te schooner klonken. Mevrouw Kainz zong inzonderheid in het vierde bedrijf hare groote aria, waarvan het effect bij de eerste uitvoering der opera door een klein abuis van een der blaasinstrumenten eenigermate benadeeld werd, met uitstekend succes. Ongetwijfeld zal elke volgende uitvoering van Figaro's Hochzeit door vele ware kunstminnaars als een feest worden begroet.

Op aanstaanden woensdag volgt nu de Hugenooten van Meijerbeer, met Grimminger als Raoul, mevrouw Kainz als Valentine, mevrouw Bertram Mayer als Margaretha van Valois en Dalle Aste als Marcel. Men zal daarin dus mevr. Kainz in een hooger dramatisch genre en mevr. Bertram Mayer als coloratuur-zangeres leeren kennen; terwijl de bezetting der anders vaak zoo stiefmoederlijk bedachte nevenrollen (Nevers, de heer Brassin, St. Bris, de heer Lindeck, Bois rosé, de heer Seyffardt, enz.) ongetwijfeld veel zal bijdragen om de effectvolle partitie in een glansrijk licht te stellen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 6 October.

OVERLEDEN: K. Hollander, z., 2 j. — M. Hollander, d., 4 j. — T. van Heyningen, z., 2 j. — A. E. Crippijn, d., 1 j. — J. C. van Os, wed. M. H. Trots, 76 j. — G. de Graaff, wedr. J. Ottevangers, 79 j. — P. Kroon, d., 3 j. — J. Vijverberg, z., 7 j. — A. van den Briel, z., 1 j.

BEVALLEN: M. E. Buskes, geb. Westerman, levenl. z. — J. C. Stelwagen, geb. Potters, z. — C. M. van de Star, geb. de Vries, z. — J. de Waal, geb. Weverling, z. — E. van der Sluys, geb. de Vries, z. — W. A. Criellaert, geb. Madry, d. — G. de Bie, geb. Rietveld, z. — W. Kuchenbecker, geb. de Haan, d. — W. M. van Spanje, geb. v. d. Veer, d. — M. C. Meijerink, geb. van der Does, z. — D. Baas, geb. den Hals z. — G. J. van Tiel, geb. Vlos, z. — M. C. van der Laan, geb. Kaemmerer, z. — C. Kleefkens, geb. Elsenbroek, z. — L. van Wingerden, geb. Engel, z.

ONDERTROUWD: J. Goverts, jm., 24 j., met A. C. de Wilde, jd., 34 j. — A. Lipjes, jm., 30 j., met F. van Andel, jd., 31 j. — W. A. Groenewoud, 22 j., met G. Brakel, jd., 36 j. — J. van der Tak, jm., 30 j., met M. P. de Haas, jd., 32 j. — P. Uitenbroek, wedr., 62 j., met N. van den Berg, wed. van C. Pons, 50 j. — H. W. de Monchy, jm., 30 j., met J. C. Ledeboer, jd., 27 j. — P. C. Maan, jm., 30 j., met K. Koevoet, jd., 25 j. — P. Plemp, jm., 33 j., met C. van Eck, jd., 33 j. — W. Wolff, jm., 38 j., met M. Bouman, wed. F. H. Pijnappels, 35 j. — W. Kuyk, jm., 38 j., met B. Petit, jd., 27 j. — F. W. Meier, jm., 35 j., met T. Gangne, jd., 22 j. — P. H. Versteeg, jm., 24 j., met C. Vis, jd., 28 j. — C. H. Vrees van Nahuys, jm., 24 j., met A. M. van Doodewaard, jd., 20 j. — L. C. Wulffraat, jm., 23 j., met H. Bree, jd., 25 j. — A. van Nieuwland, jm., 23 j., met G. van Leusden, jd., 21 j. — P. Eversteyn, jm., 26 j., met C. Bas, jd., 18 j. — W. van Slingerland, jm., 31 j., met E. Castrijn, jd., 26 j. — P. Dalm, jm., 28 j., met A. M. L. Grauwen, jd., 24 j. — H. Neurenberg, wettig gesch. man, 54 j., met J. Conijn, wed. van D. J. Grevenstuk, 49 j. — J. van Nek, jm., 37 j., met C. Peppelaar, jd., 39 j. — W. Zwaan, wedr., 55 j., met M. Schollaart, jd., 32 j. — T. Schriek, wedr., 46 j., met M. C. de Roock, wed. C. van Gelderen, 39 j. — C. Ligthert, jm., 32 j., met A. Bartels, jd., 30 j. — L. Geuken, wedr., 55 j., met C. Molenaar, jd., 37 j. — J. Souverein, jm., 32 j., met H. van der Kam, jd., 31 j.

Beursberigten.

AMSTERDAM 6 October.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld	2½	pCt.	62 13/16	62 15/16	62 15/16
〃	dito dito	3	〃	76⅜		
〃	dito dito	4	〃	98		
〃	Amort. Synd.	3½	〃	92		
〃	Hand. Maats.	4½	〃			
〃	O.-I. Leening	4	〃	97		
〃	Holl. Sp.	4½	〃			
〃	Rijn-Spoorw.	4½	〃			
〃	M. van Weld.	4	〃			
België, ..	Cert. *Rothsch.*	2½	〃	52 5/16		
Frankrijk,	Certificaten ..	3	〃			
Spanje...	Buitenlands..	1½	〃	39⅜		
〃	dito	3	〃	48⅜		
〃	Binn. a ƒ 6000	3	〃	47 3/16		
〃	Amort.Schuld			23⅜	23½	23⅜
〃	Bew. v. Coup.			6 1/16		
Portugal,	Obligatien...	3	pCt.	43¼		
〃	dito 1856/59.	3	〃	41½		
〃	dito Uitgest..					
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	〃	101¾	102	101¾
〃	dito 1828/29..	5	〃	101⅜	101½	101⅜
〃	Cert. 1831/33	5	〃	84⅞	84 15/16	
〃	d.° 1840.....	4	〃	76 7/16		
〃	d.° *Stieglitz*..	4	〃			
〃	d.° d.° Nieuwe	5	〃	87⅝		
〃	d.° d.° 1855 N.	5	〃	96½		
〃	d.° te Lond.	4½	〃			
〃	d.° v. Assign..	6	〃			
〃	Inschr. dito..	6	〃			
Polen....	Aand. 1835..		....ƒ			
〃	Obligatien...	4	pCt.	78¾		
Pruissen,	Oblig. 1859..	5	〃	103¼		
〃	Aand. 1854..	3½	〃			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	〃			
〃	d.° dito	4	〃			
〃	d.° Met. Oude	5	〃	44⅞	45½	45⅜
〃	d.° N. te Ams.	5	〃	68⅜		
〃	d.° Nat. Met..	5	〃	52 11/16	53 3/16	53 1/16
〃	d.° Metalliek.	2½	〃	24¾	24 13/16	
〃	W. Ad. fl 250	4	〃	201		
Brazilië,	1824, £ 100	5	〃	96		
Equador,	£ 100.......	1	〃	12		
Venez.,..	Obligatien...	3	〃	22		
〃	Uitgestelde..	1½	〃			
Grenada,	Obligatien...	4	〃	14 11/16	14¾	14 11/16
〃	Uitgestelde..			5¾	5⅞	5 13/16
Mexico,..	Obligatien...	3	〃			
Illinois		7	〃	92		

Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 60⅞, 61; dito Spoorweg Aand., 5 pc., 205½, 206½; dito N., 4½ pc., 89⅝. Weener Bank-Actien, ƒ 665; Fr. Spw. Oblig., 3 pc., 121. Brazilie, 1860, 4½ pc., 84. Phil... bij Hope en Co., Lr. A, ƒ 99; Galveston, Spoorw.-A... 8 pc., 33½, 49. Griekenland, 5 pc., 5⅞, 5 15/16.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pc.

Hollandsche fondsen waren nagenoeg onveranderd; ... vreemde Russische prijshoudend; Oostenrijksche, Gre... dasche en Grieksche werden tot lagere prijzen verhandeld. De handel was weinig beteekenend.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62 1... Spanje 1¾ pc., 39⅜; dito Binnenl., 3 pc., 47 3/16. Oosten... Metalliek, 5 pc., 45⅜; dito Nat., 5 pc., 53 a 53 1/16.

ROTTERDAM 6 October.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld	2½	pCt.	63		
〃	dito dito	4	〃	98		
〃	Ned. Bank.....		〃	171		
〃	Amort. Sijndic.	3½	〃	92		
België...	Obl. bij Roths.	2½	〃	52⅝		
Spanje...	Oblig. 3, nu	1½	〃	39		
Portugal..	Obl. 1856/7/9.	3	〃	41 9/16		
Rusland..	Obl. H. 1798/1816	5	〃	102		
〃	dito 1828/29	5	〃	101⅜		
〃	Obl. te Amst.	4½	〃	89 11/16		
〃	bij Stiegl. 1855	5	〃	96 9/16		
Oostenr...	Oblig. Metall.	2½	〃	24⅝	24¾	24...
〃	dito dito	5	〃	45⅜	45 9/16	45...
〃	dito Nat. Met.	5	〃	53⅜	53½	53...
〃	Ad. fl 250 1854		ƒ	200	201	200
〃	dito 1860.......		〃	399		
Grenada,	Obligatien....	4	〃	14 13/16	14⅞	14...

Onze Nationale fondsen bedongen heden hoogere prij... Van buitenlandsche effecten was de stemming voor Oosten... rijksche lusteloos, en Grenada's tot verlaagde koers... verkrijgbaar. Overigens geene variatie van eenig bela...

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris*.

Laatste prijzen ten *drie* ure: Port., 1856/59, 41... Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 45 1/16, 45 3/16, 45... Grenada, Obligatien, 4 pc., 14 11/16. Prior.-Loten, ƒ ...

Handelsberigten.

ROTTERDAM 6 October.

Overzigt der Week.

Koffij bleef zeer vast; het afhalen zoo voor de consumptie als verzending was van belang.

Thee. De gehoudene veiling te Amsterdam door de NHM., den 4 dezer, is zeer coulant met veel animo afgeloopen, sommige pakkingen wel iets minder als taxatie, maar in verhouding van Chinesche, kan men niet als ferm... prijzen noemen. Van Londen zijn eenige partijtjes voor de behoefte binnen.

Rijst. Geene afdoeningen zijn bekend geworden; gepelde soorten bleven vast op vorige prijzen.

Specerijen bleven nominaal op vorige prijzen. Uit 1ste hand zijn 450 b. Peper a 24 c. per O'Thyen verkocht.

Suiker. Ruwe. Uit de hand werden deze week verkocht 1289 kranj. Java, aangevoerd per Mary, tot ge... prijs. Geraffineerd met veel vraag naar gereed goed, wa... aan echter door de vroeger geslotene verkoopen op ... ver verwijderden leveringstermijn, moeijelijk valt te voldoen.

Tabak. Heden werden uit de eerste hand afgedaan 25, 25, 25, 25 en 25 v. Virginie, ex Henri Buck, zoo... de totale verkoopen dezer week bedroegen 79 v. Maryland, 177 v. Virginie en 350 p. Brasil.

Katoen. De vraag voor dit artikel blijft steeds a... houden, en tot iets hoogere prijzen vonden 400 bal... Noord-Amerikaansch en 150 balen Oost-Indische koopers.

Metalen. In Banca Tin is niets omgegaan en bij... tot ƒ 79½ aangeboden.

Huiden. Niets omgegaan.

Indigo. De afloop der veilingen is reeds medegedeeld; bij Particulieren zijn op nieuw aangevoerd 26 kisten, ... binnen eenige dagen aan de markt zullen komen.

Cochenille. De afloop der veiling is reeds verme... Bij Particulieren aangevoerd 7 kistjes, die aan de markt z...

Meekrap. Van gestampte was de aanvoer maar rede... en is daarin weinig gedaan, omdat de vraagprijzen, vo... van het nieuwe goed, te hoog waren. Van Wortels w... de aanvoer belangrijk en is het grootste gedeelte a ƒ ... verkocht. Van het overgeblevene zijn op het laatst v... de markt eenige partijtjes tot iets lager prijs gedaan.

Verwhouten. Campêchehout zonder voorraad. ... levering een paar partijen aan de hand. Andere soorten zonder verandering.

Harst. Amerik. bruine in loco ƒ 3. Transparante ƒ ... a ƒ 6½.

Asschen. 1ste soort Amerik. Pot- ƒ 16¾; Pa... ƒ 17¼; Toskaansche ƒ 17; Petersburger ƒ 16.

Terpentijnolie ƒ 20 entr. in loco.

Werkhout. De veiling van Mahoniehout, op 10 Oct. geannonceerd, is uitgesteld tot den 11 dezer.

Vetwaren in een doen. Van inland. Smeer zijn cir... 4000 kil., buitenl. Smeer en een partijtje overjarige Peters... Talk tot geheimen prijs afgedaan. Puik inland. is ƒ 32... a ƒ 33 en Petersb. Talk nieuwe aanvoer ƒ 35½ a ƒ ... te noteeren. Belgische Smeer a ƒ 31½ te koop. Amer... Reuzel met enkele vaten ƒ 37 betaald. Palmolie. Prima water en secunda met ƒ 23 betaald, hiervan komen de 17 dezer in veiling ca. 220,000 Ned. ℔, waarvan ... beschrijving en taxatie is als volgt:

30 fust.	ca. 16000	N. ℔	Prima, Lagos en Kustolie, dooreén	ƒ 26½	ƒ 2...
2	〃	1000	〃	Prima †	- 25½	- 2...
1	〃	550	〃	dito, meerder en minder met water	- 23½	- 2...
3	〃	1600	〃	Secunda, meerder en minder met water	- 21½	- 2...

Vraagprijs voor 1a ƒ 27, overige sorteeringen in verhouding. In de per Karel August indirect ingevoerd ca. 20,000 kil. is nog niets omgegaan; hiervan is de beschrijving en taxatie als volgt:

ex Goudkust.

188 fust.	ca. 81000	N. ℔	Prima (meerendeels Whydah)	ƒ 26	ƒ 26½
3	〃	1600	〃	dito, meerder en minder met water	- 24	- 24½
33	〃	17000	〃	Prima †	- 25	- —
1	〃	500	〃	dito, meerder en minder met water	- 23	- —
1	〃	450	〃	Tertia	- 21	- —
4	〃	1600	〃	dito, meerder en minder met water	- 19	- —

ex Gouverneur Schomerus.

87 fust.	ca. 31000	N. ℔	Prima	ƒ 26...
8	〃	3000	〃	dito, meerder en minder met water	- 24...
90	〃	35000	〃	Prima	- 25...
8	〃	3500	〃	dito, meerder en minder met water	- 23...
7	〃	2500	〃	Secunda (harde olie)......	- 24...
87	〃	29500	〃	Secunda	- 23...
41	〃	14000	〃	dito, meerder en minder met water	- 21...

Cocosolie. Cochin ƒ 30½ en Ceylon ƒ 30 te koop. Olijfolie. Gallipoli ƒ 69 te noteeren,

Hennep. Hiervan komen den 9 October in veiling 25 bondj. gehekelde Triester en eenige beschadigde bosjes, verdeeld als volgt: CL 27/H 43 17 bondj. goed van kleur, zuiverte en kracht, taxatie ƒ 95 a ƒ 100. Kav. 1 3 bondj. en kav. 2 tot 8 ieder 2 bondj.; CL 44/H 48 5 bondj. redelijk van kleur, goed van zuiverte, fijnte en kracht, taxatie ƒ 100 a ƒ 105. Kav. 9 3 bondj. en kav. 10 2 bondj. CL 49/H 51 3 bondj. mooi van kleur, zacht, fijn en sterk, taxatie ƒ 110 a ƒ 115. Kav. 11 3 bondj. Van de partij van 17 bondj. kav. 12 eenige bosj. ligt beschadigde ... kav. 13 eenige bosj. zwaar beschadigde, Russische ... een doen.

Granen. Tarwe, 155, 156 ℔ witb. Pools ƒ 430, ƒ 440 per 2400 kil. (131, 132 ℔) roode Pools. ƒ 440; 156 ℔ Anclammer ƒ 485; per 2400 kil. (128, 129 ℔) Hongaarsche ƒ 380. Rogge, 148 ℔ Memel ƒ 220.

SCHIEDAM 6 October.

Granen. Verkocht: Rogge, 146 ℔ Libau ƒ 205 6/w. 132 ℔ Pernau ƒ 203 3/m.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust ƒ 14.50.
Jenever, „ „ „ „ „ - 20.—.
Amst. Proef „ „ „ „ „ - 21.25.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... ƒ 0.80.

DELFT 6 October.

Kaas. Heden zijn de prijzen geweest: ƒ 16 a ƒ 22; ter markt zijn verkocht: 64 stapels, wegende 19,041 Ned. ℔.

AMSTERDAM 5 October.

Tabak. Heden werd de verkoop bekend van 769 p. DMVO, vorig gewas.

Rogge. Heden bij partij verkocht 122 ℔ Galatz ƒ 209; 116 ℔ oude Riga ƒ 183.

Tarwe. Tegen Woensdag aanst. in veiling aangeslagen wegens zeeschade ca. 55 last 123 a 125 ℔ Poolsche.

GRONINGEN 5 October.

Granen enz. De aanvoer was weer bijzonder gering. ... ruim prijshoudend. Rogge en Boekweit aan ge... tot vorige prijzen. Gerst wederom 10 c. hooger ... Dikke Haver ook weer 5 c. verhoogd en dan boven de verhoogde notering besteed. Zwarte Voer ... voren. Witte Voer niet aan. Koolzaad met weinig ... als voren. Geel Mostaardzaad bleef in de beste ... te plaatsen. Raapolie ƒ 39¼ a ½. Lijnolie ƒ 29½.

LONDEN 5 October.

Suiker. W. I. vast, prijzen 6 d. boven vorige week. ... bruin clayed 38/6 a 37/6. Chinesche blond 40/3 ... Bruin Bahia 36/ a 39/6. Barbados 38/ a 43/6. Demerary cristalls 42/6 a 46/, gemeen 39/ a 39/6. Jamaica ... 48/. Portorico middl. a goed blank 41/ a 44. Penang ... goed zacht bruin 37/ a 38/, gem. a middl. blond ... 40/. Bengal middl. a goed bruin Gurpatta 42/ a 44/6. ... 42/6 a 43/. Madras vast, ord. a goed Native 32/6 a 33/, blond 33/6 a 36/6. Geraffineerde vast, ... prijzen gevraagd, bruine lompen en gem. brooden ... a 50/. — Melassen. Antigua 19/6. — Rum vast, Jamaica 4/, Leeward 1/8, Demerary 1/11 a 1/10. — Koffij. ... Ceylon gevraagd en vast, goed a mooi ord. 64/6 ... Plantage slapper, gem. middl. gemengd met wit ... a 69/6, gem. middl. klein en middl. blaauwe 70/ a 71/, ... 62/ a 68/. Neilgherry opgehouden a 70/. Padang ... a 57/6 afgedaan. Alexandrie Mokka 105/ a 107/. ... 69/6 a 71/. Malabar 67/. — Rijst stil, oud Rangoon 9/9 opgehouden, mooi oud Aracan 10/. Bengal goed en mooi Dacca 11/6 a 12/6, goed middl. en goede oude blanke 12/6 a 14/, zijnde boven de waarde verkocht. Necranzie zeilende 11/4½ afgedaan. — Peper. Witte Singapore iets lager 5¾ a 6 d. — Nootmuscaat slap, ord. klein a midd. 1/3 a 1/8, midd. en vrij groot 1/10 a 2/3, goede 3/11. Foelie vast, ord. midd. donker en wormstekig 9 d. a 1/2, midd. a goed helder 1/3 a 1/6, mooi 1/8 a 2/1. Nagelen. Penang 1/1½ a 1/2. — Piment stil, mixed en goed midd. 3⅛ a 3¼. — Katoen vast, weinig aangeboden; verkoopen gedurende de week 3140 b. — Salpeter als voren. — Nitrade de Soda 13/ a 13.9. — Gum Elastiek stil. Para 2/ a 2/9. — Lijnzaad. Calcutta zeilende 55/6. — IJzer. Schotsch Pig vast 51/9 a 52/. — Tin. Straits 131/6. — Zink £ 20.2.6. — Olie. Lijn vast 30/. Raap en Cocos als voren. Palm vast 45/. — Terpentijn vast 31/6 a 32/. — Talk stil, loco 53/6 a 53/9, Dec. 54.

Graanmarkt. Van inlandsche soorten werd weinig, van vreemde vrij veel aangevoerd. De kleine aanvoer van Engelsche Tarwe werd tot vorige prijzen opgeruimd. Vreemde ging vrij wel van de hand. Puike hoogbonte Dantzig 74/ a 75/, puike bonte 70/ a 72/, goede bonte 68/ a 69/, Amerik. blanke 66/ a 68/, roode 62/ a 63/, puik roode Deensch Pommersche 66/ a 68/. Russische 58/ a 62/. Meel vast, puik 57/, huishoud. 52/ a 50/. Norfolk 45/. Fransche 48/ a 52/. Spaansche 50/ a 52/ per b. goede Amerik. 31/ a 34/ per vaatje. Gerst vast. Mout tot ruim vorige prijzen te plaatsen. Erwten en Boonen als voren. Haver tot onveranderde prijzen met goede vraag. Zaden zonder verandering.

Van 1 tot en met 3 October zijn te Londen aangevoerd Tarwe 19,840 q.; Gerst 2850 q.; Haver 36,150 q.; Mout 1790 q.; Meel 7250 b. en 5370 vaatjes.

LIVERPOOL 4 October.

Suiker stil, prijzen zonder verandering. Jamaica 39/ a 41/, Demerary Moscovados 39/6 a 40/6 en grainy 46/9 afgedaan. Suriname 39/6 a 40/6. Siam 42/ a 43/6. — Rijst. Necr. 11/6. — Jute in veiling £ 14.15/ a 16.17.6 voor gem. a middl. en £ 19 a 20.7.6 voor goed verk. — Bombay Lijnzaad 60/3. — Guzerat Raapzaad besch. 64/ afgedaan.

ANTWERPEN 5 October.

Koffij. St. Domingo. Tot vaste prijzen zijn 100 balen afgedaan. — Granen vast, doch met weinig omzet. Oostz. Tarwe fl. 15½ a 16. Inl. ƒ 14¼ a 14¾. Rogge vast. — Oliezaden. Lijnzaad Marianopel 1ste kwaliteit fl. 14. — Huiden. Gez. slap; gedr. vast. Gedurende de afgeloopene week zijn 12,350 stuks afgedaan. — Potasch vast. — Suiker. Ruwe stil. 20,000 kilo geraffin. crushed EVL zijn a ƒ 18½ en 50,000 kil. dito G en F a ƒ 18 afgedaan. — Rijst. Tot onveranderde koersen zijn 250 b. Aracan en 150 dito gebroken afgedaan. — Tabak. In de laatste dagen zijn 65 v. Virginie en 75 dito div. soorten tot onveranderde prijzen verkocht. — Hop. Aalst 1859 fr. 185 aangeboden, voor 2de kwal. is fr. 181 betaald; 1856 noteert men fr. 83, 1857 fr. 100, 1855 fr. 70 a 72. — Citroenen. Mentor fr. 13 a 27½ per kist in veiling verk.

HAVRE 3 October.

Katoen. De verkoopen gisteren en heden tot drie ure bedragen 3500 b. — Koffij. 100 b. Haiti Port au Prince zijn a fr. 80 entr. afgedaan. De voorraad op 30 Septemb. hier ter plaatse bedroeg 5,109,300 kil. — Suiker iets levendiger; n.° 4 Antilles fr. 48¾, Havanah kwaliteit gelijk aan n.° 12, Holland fr. 36 entr. — Huiden. Fernambucq gez. fr. 96 cons. en B.-A. gez. fr. 85 cons. — Cacao, Para fr. 75 entr. — Salsaparilla. Mexicaans. fr. 70. — Hout. Van St. Dom. Mahonie zijn 61 blokken tot geh. prijs afged. — Granen. Amerik. Tarwe gevraagd; roode loco fr. 64 a 66 cons. verkocht.

HAMBURG 5 October.

Koffij stil. — Zink zonder handel. — Raapolie per Oct. 26/4, per Mei 27. — Granen. Tarwe in loco vast; af buitenl. vast doch stil. Rogge in loco prijshoudend; af Oostzee onveranderd en verlaten.

FERNAMBUCQ 12 September.

Suiker met weinig handel; aanvoer gedurende de maand naauwelijks 1000 b.; uitvoer 3144 b. en 2661 v. De berigten omtrent den oogst worden gunstiger, ofschoon men berekent dat deze verre beneden een gewoon gewas zal blijven. Men noteert: Witte, 2de kwal. 47/7, 3de 45/4 a 46/1, 4de 42/3, 5de en 6de 36/10; Moscav. Selected 26/8, dito Amerik. 24/4, dito ord. 21/3, alles per cwt. — Katoen. Aanvoeren der maand 1486 b., prijs 7 $ 600 a 8 $. — Huiden. 220 rs. per ℔ of 6⅜ d. — Vrachten stil; naar Liverpool voor Suiker 20/, voor Koffij 30/, voor Huiden 40/. — Wissel op Londen 90 d. 25¼ a 25⅜ d.

PORT LOUIS (MAURITIUS) 5 September.

Suiker. Door de gunstige Europ. berigten zijn de prijzen sedert de laatste mail 50 c. hooger. De uitvoeren van 1 Aug. tot 3 Sept. bedragen 19,776,327 ℔. Men noteert: goede grainy voor raffineerderij, DS n.° 9 $ 5, n.° 10 $ 5.20, n.° 11 $ 5.35, n.° 12 $ 5.50, n.° 13 $ 5.75, per cwt., vrij aan boord; zachte soorten 25 c. lager; geel weinig gevraagd, men verwacht echter spoedig verbetering; puik $ 6, goed en mooi $ 5.60 a $ 5.75, middl. $ 5.30 a 5.50; gecristaliseerde slap, puike DS n.° 18 $ 7.50, goede n.° 13 en 14 $ 6. — Vrachten. Naar Londen £ 2.17.6 a 3; naar Frankrijk havens Oceaan 80 fr.; naar Marseille 90 fr. — Wissel op Londen 90 d. zigt, 1½ % disc.

BOMBAY 11 September.

Ten gevolge der Europesche berigten zijn Katoen en Oliezaden hier gestegen, te meer daar de markt schaarsch voorzien was. De oogst laat zich over het algemeen gunstig aanzien, het geld is overvloedig, de zaken zijn echter stil en invoer-artikelen slap. Granen. Tarwe lager door weinig kooplust r. 22. — Koffij. Malabar en Plantage ontbreken; men noteert de eerste r. 9, de 2de soort r. 10 nominaal, Moka r. 12. — Was nominaal r. 16. — Hennep r. 40, zonder vraag voor export. — Katoen. Suratte, Broach en Jambooseer r. 112, Dhollerah r. 107, Oomrawattee Ankote r. 96, Omrawattee r. 90, Comptah r. 85, Barsee r. 86, Kandeisch r. 84, Sawginned American Seed r. 112. Voorraad 30,000 candies, meest ordinaire kwaliteit, Curcuma lager r. 25 voor prima en r. 20 voor tweede soort. — Zaden. Lijn- r. 4.13; omzet 50,000 cwt. Raap- r. 5.12; omzet 30,000 cwt. — Olie. Cocos- te Cochin r. 88. — Wol als voren, Pathanee r. 150. — Peper. Tellicherry half zware r. 95, Bhutcull zware r. 98, van het laatste gewas is niets meer voorhanden. — Salpeter r. 14 a 15. — Sesamenzaad r. 26; voorraad 2000 candies. — Vrachten naar Havre fr. 110 en Marseille fr. 120 voor Zaden; Londen £ 2.7.6 a 2.10, Liverpool £ 2.5 a 2.10. — Wissel op Londen 6/m. zigt 2/0⅝ a 2/0$^{11}/_{16}$, op Parijs betaalbaar Londen 2/1.

AKYAB 6 Julij.

Rijst. Het afgeloopen saizoen is zeer gunstig voor den handel geweest. De voorraad van het nieuwe gewas was zeer groot en prijzen billijk. De uitvoeren naar Europa waren niet groot, voornamelijk door gebrek aan scheepsruimte, en van hier, Rangoon, Moulmein en Bassein te zamen zijn niet meer dan ruim 48,000 ton daarheen verscheept. Er is veel van het gewas overgebleven; men berekent circa 93,000 ton, die dadelijk bij het begin van het volgende saisoen kan worden verladen; hierdoor benevens nog eenige andere redenen is het te verwachten dat de prijzen weder laag zullen gesteld worden. Oude kan niet voor November aanstaande ter markt komen. Nieuwe Larong niet voor het eind van December en Nieuwe Necranzie tegen het midden van Februarij. Deze laatste soort is gunstig in Europa bekend. De prijs is thans r. 35 a 37 per 100 mandjes.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aangek.*
... *Ellen Stewart*, Coffin, Hellevoetsluis
Twilight, Gates, Baltimora
(opgesleept n. Hellevoet)
Vertrokken.
K. N. Yachtclub, Zack, Hellevoetsluis
Stad Dordrecht (st.), Londen
Una, Downie, Schiedam
(N., stil.—W., omloop.)
Hellevoet *Vertr.*
... *Ivanhoe* (st.), Leith
Albatross (st), Liverpool
Aurora (st.), Londen
Enchantress (st.), Hull
... (st.), dito
... (st), St. Petersb.
... (st.), Hamburg
Ary Scheffer (st), Havre
... (st.), Stettin
(de vier laatsten van de Goereehaven naar zee gestoomd)
Zeilklaar.
..., Garwood, Ipswich
Louise (s), uitgaande, in de Kanaalhaven, en *Lord Raglan* (st.), mede uitgaande, in het Kanaal.
(W.—Z. W.)
... (NNW) *Vertr.*
... *Cologne* (st.), Londen
Maassluis (W.N.W.)
Vertrokken.
... *Ida Zijlker*, Hazewinkel, avontuur

Amsterdam *Vertr.*
6 oct. *Postiljon*, v. Someren Greve, Soerabaija
Fosca Helena, Ridder, New-York
Zeemeeuw, Bontekoe, Rouaan
Texel (W.) *Aangek.*
5 oct. *Mornington*, Lascels, Newcastle
City of Rotterdam, Arnold, dito
Palladium, Harrison, dito
Gr. v. Rechteren (s), Hull
Vertrokken.
5 *Magnet* (st.), Londen
6 *Marijtje Honig*, v. Wijk, Suriname
Rembrandt (s), St. Pet.
Anna Paulowna (st.), Stockholm
Delfzijl *Aangekomen*
4 oct. *Benedict*, Pfaff, Riga
Helena, Schreuder, dito
6 *Eendragt*, de With, dito
Ter reede.
Christina, Staal, Riga n. Emden
Jonge Noach, de Cock, Hamburg n. Antwerp.
(de laatste met schade aan de zwaarden)
Vlissingen *Aangek.*
4 oct. *Nuovo Serafino*, Alegria, Havanna
5 *Pitone*, Merello, Berdianski
Victoire, Lamarche, Bordeaux

Ecliptica, Boomgaard, Bristol
—o—
Rosario *Aangekomen*
18 aug. *Jenneke Hendrika*, Pik, Buenos-Ayres
Patras *Aangekomen*
23 sept. *Petrus Jacobus*, de Jonge, Corfu
Triëst *Vertrokken*
1 oct. *Udonia*, Dinkela, Cephalonia
Livorno *Aangekomen*
1 oct. *Æolus*, Wegener, Amsterdam
Genua *Aangekomen*
1 oct. *Wilhelmina*, Meijer, Amsterdam
Gibraltar *Uitgekl.*
24 sept. *Rhône* (st), Rott.
Bij **Gibraltar** *Aangek.*
28 sept. *Boreas* (Ned. galj.)
Nantes *Vertrokken*
3 oct. *Hendrika Ellida*, Kuiper, Londen
Falmouth *Aangek.*
4 oct. *Arendina Catharina*, Leeuwes, Smirna
Vertrokken.
3 *Hendrika Roelina*, Helmers, (v. Ibraïla) Londen
Weymouth *Gepass.*
4 oct. *Provincie Drenthe*, Beckering, Algoabaai n. Nederland
(alles wel aan boord)
Deal *Aangekomen*
3 oct. *Alida*, Nagel, Amst. n. Liverpool
Gepasseerd.
5 *Troas*, Olmes, Japan naar Londen
Wivenhoe *Aangek.*
4 oct. *Hendrika*, Plukker, Libau
Shoreham *Aang.*
4 oct. *Gazelle*, Seagers, Rotterdam
Londen *Uitgekl.*
4 oct. *Martha Gialts*, Westenborg, Elseneur
In lading.
5 *Gezina Geertruida*, Schut, Fernambuck
Hull *Aangekomen*
4 oct. *Anna* (s), Rotterdam
Whitby *Binneng.*
3 oct. *Rob Roy*, Clarkson, Amst. n. Newcastle
Sunderland *Vertr.*
4 oct. *Libra*, v. Wijk, Gothenburg
Shields *Aangekomen*
4 oct. *Jantje Nanninga*, Meihuizen, Schiedam
Hart, Buchan, dito
Jackson, Elliot, dito
Advena, Hales, N. Diep
Vertrokken.
Nero, Rotterdam
Star, Hogg, dito
Newcastle *Uitgekl.*
4 oct. *Emma*, Huygens, Alexandrië (E.)
Drie Gebroeders, Andrea, Amst.
In lading.
4 *Marinus & Gertruida*, v. d. Tas, Rott.
Hendrika, Engelsman, Dantzig
Alloa *Vertrokken*
1 oct. *Vesta*, Erskine, Rott.

4 *A. W. Nanninga*, Top, Brake
4 *Regent*, Reddie, Rott.
Cuxhaven *Binneng.*
3 oct. *Jonge Herman*, Boiten, Bremen n. Koningsbergen
Annechina, Emmelkamp, Dantzig n. Bremen
5 *Union*, Lip, Koningsb. n. Groningen
Sienke Wiersema, Borst, Frederikstad n. Delfzijl
Antje Witsenburg, Poelman, Londen n. Brake
Flensburg *Vertr.*
1 oct. *Froukje*, Koops, Dantzig
3 *Redite*, Hoveling, Riga
Kiel *Vertrokken*
4 oct. *Margrietha Gezina*, de Grooth, Stettin
Swinemunde *Vertr.*
3 oct. *Freihandel*, Lucas, Holland
Pillau *Aangekomen*
3 oct. *Nijverheid*, Bossinga, Wick
Libau *Vertrokken*
25 sept. *Adelaar*, Potjewijd, Newcastle
Aangekomen.
25 *Twee Gebroeders*, Bossmak, Amst.
Kopenhagen *Aangek.*
3 oct. *Margiena Bentum*, Sap, Antwerpen
Uitgeklaard.
2 *Margaretha Arendina*, de Jonge, Helsingborg

Elseneur *Aangek.*
2 oct. *Jantina Alida*, Datema, Riga n. Rott.
Vriendschap, Sterrenberg, Nerva n. Harling.
Cornelia Alida, Zwanenburg, St. Pet. n. Amst.
3 *Grijpskerk*, Zomerdijk, Groning. n. Hernösand
Verwachting, Visser, Nerva n. Edam
Stephenson, Witte, Riga n. Amst.
Gepasseerd.
2 *Marius*, Hemmes, Riga n. Boston
3 *Pieterdina Margina*, Klein, n. de Oostzee
—o—
Amsterdam 6 oct. Volgens brief van Texel van 5 dezer, is in de Eijerlandsche gronden aangedreven en gestrand eene vischbom, waarschijnlijk te huis behoorende te Scheveningen; de mast was bij het dek afgebroken en de boeg ingestooten; in het ruim dreven vier lijken reeds in staat van ontbinding, zoodat men veronderstelt dat het schip reeds eenigen tijd in zee had gedreven.

— Het schoenerschip *Louisa*, kap. J. Johansen, v. Riga n. Middelburg, is 30 spt. Elseneur gepasseerd; alles wel aan boord.

Bridlington 5 oct. Het schip *Agnethe Juliane*, kapit. Poort, van Emden, is, na op de hoogte van Hartlepool aangezeild te zijn, door het volk met uitzondering van den kapitein verlaten.

—o—

Gepraaid:

30 aug., op 13° 44′ NB. en 25° 50′ WL., de Ned. bark *Ceres*, kapt. Demmers, van Rott. n. Valparaiso.

2 sept., op 16° 9′ NB. en 25° 52′ WL., Ned. schip *Japan*, kapit. J. Muller, v. Cardiff n. Singapore.

4 oct., bij Portland, de Ned. brik *Leda*, kapit. J. Teygeler, van Rotterdam naar Boston.

—o—

5 october. De wind te **Falmouth** Z. W. en te **Deal** W. ten N., hard.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
5 oct. *Margaretha*, Poll, Koningsbergen
Hedda Frederika, Larsson, Gothenb.
Anna Meta, Schumacher, Bremerhaven

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 7 oct.: 1ste getijde 7 ure 51 min.; 2de get. 8 ure 15 min.; — 8 oct.: 1ste get. 9 ure 1 min.; 2de get. 9 ure 25 min.

Arnhem. Waterhoogte 5 oct. 2.46 el.

Keulen. Rijnhoogte 5 oct. 11 v. Rijnl.

—o—

Vertrokk. Passagiers.
Van **Rotterdam:**

Naar Batavia, per *Zephir*, kapit. N. J. de Vries: mevr. de wed. Velsink met drie dochters; mevr. Hutchinson met twee kinderen; de heer Malherbe, echtg. en kind; de heeren T. A. Enklaar, de Bruyn, Deatz en Sticher; mejufvr. Embrecht en Staverman; de heer J. F. van Nooijen, echtg. en vier kinderen; eene Hollandsche vrouwelijke dienstbode.

Cargalijsten.

Rotterdam.

RIGA, Hermann, L. Röttgers. — 1580 tsw. Lijnzaad en 300 stuks Garneermatten, Order.

STETTIN, Elisabeth, B. J. Wilts. — 225 v. Salpeter, E. K. van Alphen de Veer; 113 v. dito, C. L. Reechling en Co.; 26 v. dito, C. Hemmann en Co.; 1990 pl. Zink, Order.

Advertentiën.

LEESBIBLIOTHEEK.

De Boekhandelaar OLDENZEEL, Steiger, Wijk 7, N.° 139,
vestigt de aandacht op zijne

NIEUWE HOLLANDSCHE, FRANSCHE EN ENGELSCHE LEESBIBLIOTHEEK,

welke met de laatst uitgekomen WERKEN is vermeerderd,
waarvan de **CATALOGUS** en **1ste Vervolg** daarvan op aanvraag verkrijgbaar is.

BIJ HEM BESTAAT OOK GELEGENHEID TOT HET LEZEN VAN

Hollandsche en Fransche Maandschriften.

Bij het naderend LEES-SAIZOEN vestigt de Ondergeteekende de aandacht zijner Stadgenooten op zijne welingerigte

LEES-INRIGTING,

waarin al de ***Hollandsche*** en ***Fransche*** **TIJDSCHRIFTEN**, de ***Engelsche*** **WEEKBLADEN** en de **Nieuw uitkomende ROMANS**, dadelijk na de Uitgave worden opgenomen.
PROSPECTUSSEN zijn ***gratis*** te bekomen.

Hoofdsteeg,
wijk 11, n.° 101.

P. C. HOOG.

Ellende, door langdurige ziekten te weeg gebragt, teleurstelling en eindelooze geldverspilling aan niet helpende Medicamenten en Doctoren, kunnen thans voorkomen worden. Men gebruike slechts de **REVALENTA ARABICA** der Heeren BARRY DU BARRY & Co., die, door eene aangename en natuurlijke werking op het organismus, chronische en afmattende ziekten wegneemt, ZIEKELIJKHEID en PIJN in GEZONDHEID en KRACHT herschept.

Duizenden en duizenden danken der **REVALENTA** hunne gezondheid, getuigen de vele Attesten van lieden van alle rangen en standen, die, erkentelijk voor de ontvangene hulp, ook het geluk dat hun ten deel viel aan anderen wilden verzekeren, door den lof te verkondigen van

DU BARRY'S REVALENTA.

Maag- en onderbuikskwalen, koorts, zinkings, verstoppingen, maagkramp, maagpijn, hoest, aamborstigheid, diarrhaea, oprispingen, zuur, kolijk, zenuwziekten, stuipen, vloed, slijm, hartkloppingen, hoofdpijn, duizeling, graveel, maagkanker, scheurbuik, klieren, tering, rheumatische aandoeningen, griep, misselijkheid en braking en alle andere ziekten, die door abnormalen toestand der spijsvertering ontstaan, worden spoedig en zeker genezen door DU BARRY'S kracht en gezondheid herstellend meel.

Als voeding voor kleine Kinderen is het ook bijzonder aan te bevelen en verdient de voorkeur boven de voeding met melk. Het verteert ligt, verzuurt niet, geeft veel voedsel en gezonde sappen. Alle Moeders raden wij aan het REVALENTA-BOEKJE te lezen, dat ze om niet in het **Verkoophuis** kunnen krijgen.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, door „F. VON WINDHEIM & Co., VERKOOPHUIS," geteekend is.

De prijs der **REVALENTA** is: 87½ Ct., *f* 2, *f* 3.50, *f* 8, *f* 16.

Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Rotterdam, J. A. KLINGER & Co.
Bergen-op-Zoom, D. POUWELS.
„ P. F. APPELBOOM.
Brouwershaven, G. ALING.
Delft, J. T. WAGNER.
Dordrecht, J. VETH Jr.
Goes, Wed. C. VREEKE.
Gorinchem, H. BODERIJ.
Gouda, A. GOEDRAAD.
„ Wed. A. C. SCHOUTEN.
„ H. P. VAN FRANKENHUIZEN.
's Hage, SACK & Co.
Leyden, A. DIRKS.
Hellevoetsluis, H. G. VAN STEEDEN.
„ ALEX. BRUCH.
Maassluis, L. POORTMAN.
Middelburg, J. C. KRUISSE.
Oostburg, Wed. P. J. GEELHOED.
Schiedam, M. J. DE LANGE.
Sluis, Ges. JANSEN.
Steenbergen, W. VAN DER KAR.
Vlaardingen, J. LAGERWERFF.
Vlissingen, A. M. KALBFLEISCH.
Willemstad, B. FRIDERICHS.
En in de bekende Depôts in de andere Steden.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris *JACOB VAN VOLLENHOVEN Junior*, residerende te Rotterdam, is voornemens op Woensdag den 24 October 1860, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aan de Gelderschekade aldaar, te Veilen en aan den hoogstbiedende of eerstmijnende te Verkoopen:

Een fraai aangelegden

TUIN,

waarin een aantal exquise **Vruchtboomen**, **Heestergewassen** en verdere **Bepoting** en **Beplanting**, voorts ruime KOEPELKAMER, met Stookplaats voorzien, KEUKEN, KELDERS, VLIERINGEN, verdere GETIMMERTEN en **ERVE**, alles gelegen en staande in de Eendragtslaan te Rotterdam, strekkende vóór van de Laan tot aan het achter de Tuinen in gemelde Laan gelegen Weiland, wijk 15, n.° 401, op den Perceelsgewijzen Kadastralen Legger voorkomende in sectie A, ns. 605, 606, 607 en 608, ter inhoudsgrootte van 8 Roeden 12 Ellen; mitsgaders **een Bepaalde Aandeel** in het gemelde WEILAND, van het geheel groot 3 Bunders 48 Roeden 5 Ellen, Kadaster sectie A, ns. 2450 tot en met 2480.

Aangeslagen in de Grondlasten over 1860 tot *f* 29.36. Zijnde in eigen gebruik en te aanvaarden den 1 December 1860.

Bovengemeld Land, thans nog tusschen de diverse Eigenaren van de in de Laan gelegen Tuinen in het gemeen zijnde, zal in Januarij 1862 of vroeger worden verdeeld en iedere Eigenaar alsdan over zijn Aandeel de vrije beschikking verkrijgen.

Het te Veilene zal kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der Veiling, tusschen 11 en 4 ure, mits voorzien zijnde van een Toegangbiljet, af te geven ten Kantore van voornoemden Notaris, aan de Wijnhaven, wijk 1. n.° 371, alwaar inmiddels alle nadere informatien te bekomen zijn.

In het **Krankzinnigengesticht** te *Rotterdam* worden tegen 1° November aanstaande GEVRAAGD:

een KNECHT,

EN

eene OPPASSTER.

Personen, die tot vervulling van gemelde Betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich daartoe dagelijks in gemeld Gesticht aanmelden.

DE VRIEND VAN IEDEREEN.

De PILLEN van HOLLOWAY.

Middel om Sterk te worden.

Men moet zich wel wachten de Ingewanden te veel te drukken of verkeerd te behandelen. Het moge zonderling schijnen dat de Pillen van Holloway aanbevolen worden als één middel tot versterking der Ingewanden, vermits een aantal lieden zich verbeelden dat zij dezelve verzwakken. Dit is evenwel eene groote vergissing, want deze Pillen herstellen onmiddellijk den Lever en doen dadelijk iedere soort van Kramp bedaren.

In warme Landen worden duizende levens behouden door het gebruik van dit middel, hetwelk in ieder geval leven en kracht geeft aan het stelsel der organen, en bij gevolg ook gezondheid en sterkte.

De Pillen van Holloway zijn het beste Geneesmiddel der Wereld voor de volgende Ziekten.

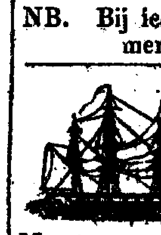
Dagelijksche, anderdaagsche en derdendaagsche Koortsen.	Geelzucht.
Aamborstigheid.	Leverziekten.
Galziekten.	Lendenpijn.
Blaasjes op de Huid.	Aambeijen.
Pijn in de Ingewanden.	Rhumatiek.
Koliek.	Moeijelijk Wateren.
Verstopping in de Darmen.	Huidziekten.
Tering.	Klierziekten of Koningszeer.
Verzwakking.	Keelpijn.
Waterzucht.	Steen en Graveel.
Roode-Loop.	Secundaire Verschijnselen.
Roos.	Gezwellen.
Vrouwen-Ziekten.	Zweren.
Aanvallen van Beroerten.	Etterbuilen.
Jicht.	Wormen van alle soorten.
Hoofdpijn.	Venerische Ziekten.
Slechte Spijsvertering.	Tic-douloureux.
Ontsteking.	Zwakheden uit welke oorzaak ook, enz., enz.

Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer J. M. VAN RENESSE, Depôthouder te *'s Gravenhage*; aan het Hoofd-Depôt bij den Heer J. STRAATMAN, te *'s Hertogenbosch*; alsmede in **Holloway's Etablissement**, te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Laine.

Door het vermeerderd Debiet zijn de op nieuw verminderde prijzen nu de volgende: Doosjes Pillen van *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.

*** Door de grootste hoeveelheid te nemen bevoordeelt men zich aanmerkelijk.

NB. Bij iedere Doos is een Biljet, dat verklaart hoe men de Patienten moet behandelen.

De Makelaars *F. N. Montauban van Swijndregt*, *W. van Dam* H. H. Zoon, *W. H. Montauban van Swijndregt*, *B. C. D. Hanegraaff* en *H. N. Montauban van Swijndregt*, te Rotterdam, als last hebbende van hunne Meesters, zijn van meening op Dingsdag den 16 October 1860, des middags ten 12 ure, in de Zaal op den hoek der Scheepmakershaven en Bierstraat, wijk 1, n.° 499, publiek te Veilen:

De navolgende **Nederlandsche, Snelzeilende, Gekoperde en Kopervaste**

SCHEPEN,

ALS:

N.° 1. Het in den jare 1857 gebouwde **Driemast Schooner Schip**

HENRIETTE WILHELMINE,

laatst gevoerd door Kapitein **J. H. Bock**, volgens Meetbrief lang 34 El 20 Duim, wijd 5 El 75 Duim, hol 3 El 72 Duim, en alzoo groot **327 Tonnen of 173 Lasten**, liggende in de Westerhaven te Rotterdam.

Nog zal afzonderlijk worden geveild:

Een **CHRONOMETER** en eene Partij **KAARTEN.**

N.° 2. Het in den jare 1854 gebouwde **Barkschip**

ECONOMIST,

laatst gevoerd door Kapitein *S. C. J. Olivier*, volgens Meetbrief lang 40 El, wijd 7 El, hol 4 El 44 Duim, en alzoo groot **553 Tonnen of 292 Lasten**, in den staat zoo als het Schip is liggende aan het Slikkerveer, aan de Werf van den Heer *J. SMIT* F. Zoon. Beide Schepen met al derzelver RONDHOUT, STAAND en LOOPEND WANT, GESCHUT, ANKERS, KETTINGEN, TOUWEN, ZEILEN, SLOEPEN en verderen INVENTARIS.

Informatien zijn te bekomen bij bovengemelde Makelaars, en van het Schip *Henriette Wilhelmine* bij den Heer *P. J. VAN DER AA* Gz., en van het Schip *Economist* bij de Heeren *SCHRIJVER & VAN ROSSEM*, beide te Amsterdam.

De Makelaars *F. N. Montauban van Swijndregt*, *W. van Dam* H. H. Zn., *W. H. Montauban van Swijndregt*, *B. C. D. Hanegraaff* en *H. N. Montauban van Swijndregt*, te Rotterdam, zullen, op last van hunne Meesters, op Dingsdag den 16den October 1860, des namiddags ten half één ure, in de Zaal aan de Scheepmakershaven, wijk 1, n.° 499, publiek Verkoopen:

De extra Snelvarende IJZEREN

SLEEPSTOOMBOOT

HEILBRONN,

varende onder Wurtemberger Vlag, met deszelfs complete **MACHINE** van **Lage Drukking** en **40 Paardenkracht**, volgens Meetbrief lang 19 El 35 Duim, wijd 3 El 49 Duim, hol 1 El 56 Duim, en alzoo groot, na aftrek der Machine-Kamer, **66 Tonnen**, en verdere GEREEDSCHAPPEN, zoo als dezelve is liggende in de Zalmhaven binnen deze Stad.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *DALEN, LAMBERT en VAN WIJNGAARDEN*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn van meening om op Woensdag den 24 October 1860, des namiddags ten 5 ure, in het Locaal der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:

N.° 1. Een extra hecht, sterk, weldoortimmerd en allergunstigst gesitueerd **WINKELHUIS**, met BOVENHUIS en **ERVE**, staande en gelegen aan de zuidzijde van de Hoogstraat, op den oosthoek van de Korte Hoofdsteeg, te Rotterdam, wijk 10, n.° 1, Kadaster sectie N, n.° 1.

Grondbelasting 1860 *f* 100.25. Belast met eene Recognitie ten behoeve van de gemeente Rotterdam, groot *f* 2.50 's jaars.

Verhuurd tot 1 Mei 1861, het Beneden- of Winkelhuis voor *f* 600 en het Bovenhuis voor *f* 425, alzoo te zamen voor *f* 1025 's jaars.

N.° 2. Een hecht, sterk en goed betimmerd **HUIS**, met BOVENWONINGEN en **ERVE**, staande en gelegen aan de zuidzijde van de Kalverstraat te Rotterdam, wijk 8, n.° 336, Kadaster sectie K, n.° 145.

Grondbelasting 1860 *f* 15.74.

Verhuurd per week, in drie Perceelen, voor *f* 189.80 's jaars.

De te veilen Panden zullen kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der veiling, van des voormiddags ten 10 tot des namiddags ten 3 ure, mits men, wat betreft het Perceel N.° 1, voorzien zij van een Permissiebiljet, door een der voornoemde Notarissen afgegeven, te wier Kantore, aan de Zuidblaak te Rotterdam, inmiddels nadere informatien zijn te bekomen.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *SANDER en PAATS*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunnen Principaal, zijn van meening om in het Logement **de Zwaan**, te Delfshaven, op Vrijdag den 19 October 1860, te Veilen, en op Vrijdag den 26 October daaraanvolgende, telkens des namiddags ten 5 ure, te Verkoopen:

N.° 1. 3 Bunders 86 Roeden 65 Ellen **WEILAND** en **WATERING**, gelegen in de gemeente Delfshaven, in den Bosse Polder, Kadaster sectie B, ns. 177 tot en met 181.

Grondlasten A.° 1860 *f* 30.57.

Verhuurd aan de Weduwe PELKMAN, tot den 25 December 1861, voor *f* 162 's jaars.

N.° 2. 3 Bunders 85 Roeden 78 Ellen **WEILAND, BUITENGORS en zoo voorts**, gelegen in de gemeente Oud en Nieuw Mathenes, in den Bosse Polder, Kadaster sectie B, ns. 396, 397, 398 en 965.

Grondlasten A.° 1860 *f* 34.12.

Verhuurd met meerder Landerijen aan A. VAN DER VALK, tot Kersmis 1861, gerekend op *f* 210 's jaars.

N.° 3. 4 Bunders 30 Roeden **WEILAND, BUITENGORS en zoo voorts**, gelegen als voren, Kadaster sectie B, ns. 404, 403, 402, 401, 401*bis* en 964.

Grondlasten A.° 1860 *f* 29.57.

Verhuurd als voren, gerekend op *f* 180 's jaars.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van de voornoemde Notarissen *SANDER en PAATS*, in den Oppert, wijk 6, n.° 8, te Rotterdam, terwijl de Percelen van stonden aan kunnen worden bezigtigd en opgenomen.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *SANDER en PAATS*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn van meening om, ten huize van **J. Dekker**, aan het Kralingsche Veer, op Zaturdag den 20 October 1860, te Veilen, en op Zaturdag den 27 October daaraanvolgende, telkens des middags ten 12 ure, te Verkoopen:

N.° 1. Een **HUIS**, met TUINGROND, verder GETIMMERTE en **ERVE**, staande en gelegen nabij het Toepad en het Kralingsche Veer, in de gemeente Kralingen, geteekend C, n.° 62, Kadaster sectie B, ns. 622, 623 en 624.

Grondlasten A°. 1860 *f* 3.80.

Verhuurd à *f* 1 per week.

N.° 2. Diverse Percelen **WEILAND** en **WATERING**, gelegen als voren, beneden den Hoogen Zeedijk, in de gemeente Kralingen, te zamen groot 1 Bunder 85 Roeden 58 Ellen, Kadaster sectie B, ns. 387, 388, 389, 390 en 392, met nog een gedeelte **RIETLAND**, buitendijks, groot 11 Roeden 10 Ellen, Kadaster sectie B, n.° 393, alsmede de **HOEFSLAG** aan den Hoogen Zeedijk, groot 1 Roede 31 Ellen, Kadaster sectie B, ns. 976, 977 en 978.

Grondlasten A.° 1860 *f* 14.02.

Verhuurd met de beide na te melden Bouwakkers aan W. PROOS tot Kersmis 1861, voor *f* 150 's jaars.

N.° 3. Een **BOUWAKKER**, zijnde twee Percelen GROND, te zamen groot 10 Roeden 50 Ellen, gelegen als voren, Kadaster sectie B, ns. 391 en 397.

N.° 4. Een **BOUWAKKER**, zijnde twee Percelen GROND, te zamen groot 4 Roeden 84 Ellen, gelegen als voren, Kadaster sectie B, ns. 362 en 363, met nog een gedeelte **RIETLAND**, buitendijks, daarvóór gelegen, groot 5 Roeden 10 Ellen, Kadaster sectie B, n.° 364.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van de voornoemde Notarissen *SANDER en PAATS*, in den Oppert, wijk 6, n.° 8, te Rotterdam, terwijl de Percelen van stonden aan kunnen worden bezigtigd en opgenomen.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *SANDER en PAATS*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn van meening om op Woensdag den 24 October 1860, des namiddags ten 5 ure, in het Locaal voor Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, te Veilen en te Verkoopen:

Een kapitaal, hecht en sterk, welgelegen en zeer logeabel

HUIS,

met **PAKHUIS** en **ERVE**, staande en gelegen aan de noordzijde van de Nieuwehaven, in de gemeente Rotterdam, bevattende het Huis onderscheidene Gestukadoorde en Geplafonneerde en van Marmeren Schoorsteenmantels voorziene VERTREKKEN, waaronder twee Zalen en Suite, voorts ruime ZOLDERS, KEUKEN, KELDER en al hetgeen tot eene welingerigte Woning wordt vereischt, in de wijkverdeeling bekend wijk 12, nommer 289, Kadaster sectie N, nommer 424, ter inhoudsgrootte van 1 Roede 90 Ellen.

Grondlasten anno 1860 *f* 146.37.

Zijnde het Huis in eigen gebruik, terwijl het Pakhuis is verhuurd tot den 1 Augustus 1861 voor *f* 300 's jaars.

Te aanvaarden den 1 Januarij 1861.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van de voornoemde Notarissen *SANDER en PAATS*, in den Oppert, wijk 6, n.° 8, te Rotterdam, terwijl het Perceel zal kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der veiling, van 10 tot 2 ure, op vertoon van een Toegangbillet, daartoe door voornoemde Notarissen af te geven.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *SANDER en PAATS*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunnen Principaal, zijn van meening om op Woensdag den 24 October 1860, des namiddags ten 5 ure, in het Locaal voor Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, te Veilen en te Verkoopen:

Een hecht en sterk

HUIS,

met **BOVENHUIS** en **ERVE**, staande en gelegen in de gemeente Rotterdam, aan de oostzijde van den Oppert, en uitkomende met een Vlot in de Rotte, bevattende onderscheidene ruime nette VERTREKKEN, KEUKEN, KELDER, benevens een' bijzonder goeden WELPUT, in de wijkverdeeling bekend wijk 6, nommer 39, Kadaster sectie K, nommer 634.

Grondlasten anno 1860 *f* 75.72.

Zijnde het Benedenhuis in eigen gebruik, terwijl het Bovenhuis is verhuurd tot den 1 Mei 1861 voor *f* 300 's jaars.

Te aanvaarden den 1 Mei 1861.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van de voornoemde Notarissen *SANDER en PAATS*, in den Oppert, wijk 6, nommer 8, te Rotterdam, terwijl het Perceel zal kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der veiling, van 11 tot 2 ure, op vertoon van een Toegangbillet, daartoe door voornoemde Notarissen af te geven.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris *J. VAN STIPRIAAN LUISCIUS*, residerende te Delfshaven, zal op Donderdag den 18 en 25 October 1860, des middags ten 12 ure, in het Logement **de Romein**, aan de Schiekade, te Rotterdam, publiek Veilen en Verkoopen:

Een geheel nieuw gebouwd

PAND,

bevattende Zes net betimmerde WONINGEN, met het daar langs loopende gedeelte Sloot en den daarover gelegen Grond, aan het Geldelooze Pad, gemeente Rotterdam, Kadaster sectie C, ns. 3136, 3137 en 3138, hebbende vrijdom van Grondlasten tot A.° 1868.

Dagelijks te bezigtigen, uitgenomen des Zondags.

Rotterdamsche

SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

DINGSDAG 9 OCTOBER 1860:

DE TOETSSTEEN,

Tooneelspel in 5 Bedrijven, naar 't Fransch door *F. H. Greb.* — Gevolgd door:

DE BRAND IN EEN OUD PERCEEL,

Blijspel met Zang in één Bedrijf.

Aanvang ten ***half zeven*** *ure precies.*

WOENSDAG 10 OCTOBER 1860:

Die Hugenotten,

Groote Opera in 5 Bedrijven, van *Meijerbeer.*

Aanvang ten ***half acht*** *ure precies.*

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.20, 11.40, 3.20, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg., 9.40 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.25, 7.35
„ 's Hage „ Rott.: 8.30, 10.41, 1.30, 4.10, 6.39, 9.47
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.50, 2.15, 4.55, 7.25, 10.35

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antw. en Breda: 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Antwerpen: 7.50, 12.20, 5.35; de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.
„ Breda: 6.50, 12.35, 5.25; de laatste alleen tot Antwerpen en Moerdijk.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: [illegible]
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, [illegible]
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, [illegible]
Aank. te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZONDAG en MAANDAG
den 7 en 8 October 1860, N.º 240.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Zaturdag 6 October.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden namiddag eene korte openbare zitting gehouden, waarin de Voorzitter heeft medegedeeld:

1º, dat ingekomen zijn *a*, een wetsontwerp houdende bepalingen omtrent den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd, en *b*, een wetsontwerp tot het graven van een kanaal van Amsterdam door Noordholland naar zee, en tot verbetering van den waterweg van Amsterdam naar zee. Deze stukken zullen worden gedrukt en rondgedeeld en naar de afdeelingen worden verzonden.

2º, dat de Minister voor de zaken van Herv. en andere Eerediensten heeft ingezonden inlichtingen betrekkelijk het Koninklijk collatieregt, naar aanleiding van drie te dier zake ingekomen en naar hem verzonden verzoekschriften. Dit stuk wordt gesteld in handen eener commissie van vijf leden, waartoe de Voorzitter benoemt de heeren van Göltstein, van Heijden, Wintgens, Hugenholtz en Hoekwater.

3º, dat de afdeelingen benoemd hebben tot rapporteurs, o. a. voor hoofdstuk I en II der Staatsbegrooting voor 1861, de heeren Wintgens, van Goltstein, Thorbecke, van Bosse en Meeussen; voor de hoofdstukken III en IV derzelfde Staatsbegrooting, de heeren Strens, Heemskerk Bz., Olivier, Betz en Gevers Deynoot, en voor hoofdstuk V, de heeren Poortman, de Brauw, Blussé, Dullert en Hoynck van Papendrecht.

4º, dat gereed zijn de eindverslagen over de navolgende wetsontwerpen: *a*, tot wijziging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1859; *b*, tot vaststelling van uitgaven wegens verstrekkingen, Departement van Marine 1860; *c*, tot wijziging van hoofdstuk III, 1859; *d*, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den aanleg van den provincialen weg van Meerssen naar Amstenrade, met een zijtak naar Valkenburg (Limburg); *e*, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den aanleg van een kanaal ter verbinding van de vaarwaters de Overspitting en de Nieuwe Schipsloot te Joure, en *f*, tot onteigening van perceelen ten behoeve van de droogmaking der Tienhovensch-Maarsseveensche plassen. Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten deze onderwerpen in behandeling te nemen op aanstaanden dingsdag, des namiddags ten half drie ure.

De heer *Wintgens*, het woord vragende en het bekomen hebbende, vestigt de aandacht der Vergadering op den Belgischen Moniteur van 3 oct. jl., waarin voorkomt een Kon. besluit van 27 sept. jl., waarbij wordt bevolen, dat, door de zorg van het Belgische Rijksarchief een tableau worde vervaardigd van de vroegere nationale vergaderingen van Filips de Goede af. In dat tableau zal voorkomen de opgave van het tijdstip der vergadering; de plaats waar ze werd gehouden en de namen van hen die deel uitmaakten van die vergaderingen voor zoo verre zij behoord hebben tot het eigenlijk Koningrijk België. Ingevolge dat besluit zal dit tableau in het gebouw der nationale vertegenwoordiging geplaatst worden. Bij dat besluit is gevoegd een rapport van den Belgischen Minister Rogier aan den Koning, waarin wordt gewezen, hoe het vertegenwoordigend stelsel in België sinds eeuwen dagteekent en hoe men zeggen mag, dat dit stelsel in het volksleven is ingeweven; dat, ja de vormen veranderd mogen zijn onder den invloed van gewijzigde omstandigheden, maar dat de instelling zelve beantwoordt aan den maatschappelijken toestand en aan de behoeften van het Rijk. Naar des sprekers meening nu, verdiende het denkbeeld der Belgische Regering ook in ons Vaderland weerklank te vinden. Dit denkbeeld strekt toch om den eerbied voor de nationale instellingen te verhoogen, en hij meende te mogen zeggen dat er voorzeker geen Land was te vinden, waar men in dier voege als in ons Land kon wijzen op eene voortdurende reeks van nationale vergaderingen. Het denkbeeld dus van het Belgische Koninklijk besluit behoorde weerklank te vinden, te meer omdat het bij ons reeds voor een goed deel was verwezenlijkt. De Kamer was reeds in het bezit van een tableau van de leden der Staten-Generaal, van het merkwaardige jaar 1576 tot 1796 toe. Ons ontbreekt echter ook hetgeen in België thans zal worden aangevuld en de spreker achtte het wenschelijk dat men tot de nasporingen in België ook hier te Lande medewerke, ten einde ook voor ons een gelijksoortig tableau te erlangen. Op grond van een en ander stelde de spreker voor: 1º, om te doen drukken de aan reeds bestaande lijst van leden der Staten-Generaal van 1576 tot 1796, en 2º, om den Minister van Binnenlandsche Zaken te verzoeken, de noodige nasporingen te doen in het werk stellen, ter bevordering van het doel omschreven in het Koninklijk Belgisch besluit van 22 september jl., ten einde ook hier te Lande te verkrijgen eene lijst van de namen der afgevaardigden bij de Staten-Generaal, van de vroegste dagen af, en om ook die lijst te plaatsen in het gebouw der Tweede Kamer.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit tweeledig voorstel te behandelen aanstaanden dingsdag, na afloop der aan de orde gestelde werkzaamheden.

Niets meer aan de orde zijnde wordt de vergadering gescheiden en begeven de leden zich naar de sectien, tot voortzetting van het onderzoek der begrootingswetten.

Stukken en Mededeelingen betreffende de Regeling voor de Gouvernements-Suiker-Cultuur op Java en de Onderneming Pangka in het bijzonder.

VERSLAG *der Commissie, uitgebragt in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 1 october* 1860.

De stukken, door den Minister van Kolonien der Kamer toegezonden bij geleidende missive aan den Voorzitter, van 20 julij jl., en in handen gesteld van de ondergeteekenden, zijn van tweeledigen aard. Zij betreffen gedeeltelijk *de regeling der suikercultuur op Java in 't algemeen* en gedeeltelijk *de suikeronderneming Pangka in 't bijzonder.* In 't Verslag, dat de Commissie volgens art 43 van 't Reglement van Orde behoort uit te brengen, zal zij alzoo in de eerste plaats behandelen de stukken tot het eerste onderwerp en daarna die tot het tweede behoorende.

I. *Regeling der suikercultuur op Java.*

§ 1. De regeling der suikercultuur op Java bestaat in een door den Minister van Kolonien, daartoe door den Koning gemagtigd, aan den Gouverneur-Generaal gezonden last om zich te gedragen naar de bij die lastgeving gevoegde „*Algemeene grondslagen naar welke de gouvernements-suikercultuur, alsmede de fabricatie van suiker op Java wordt in stand gehouden in verband met het voorschrift van art. 56 van het Reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch Indië.*" Deze „algemeene grondslagen" zijn vergezeld van eene Memorie van Toelichting en bovendien van twee model-contracten, één voor verlenging van contracten en één voor nieuwe ondernemingen.

Al aanstonds kan de vreemde vorm, waarin deze regeling is vervat, door de meerderheid der Commissie niet worden goedgekeurd. Men heeft hier niet te doen met eene wet, ook niet met een Koninklijk besluit, maar met een last van den Minister van Kolonien aan den Gouverneur-Generaal, daartoe door den Koning gemagtigd. Afgescheiden van het vreemde dat aan zulk een last publiciteit wordt gegeven, zelfs vóór dat de Opperlandvoogd dien nog heeft kunnen ontvangen en opvolgen, viel de aandacht op den inhoud van menig gedeelte der Memorie van Toelichting, dat minder bestemd schijnt om tot voorlichting te strekken van hem aan wien de last wordt gezonden, dan tot regtvaardiging van den lastgever bij het publiek.

Maar wat bovenal dezen vorm afkeurenswaardig maakt, is de wankelbaarheid van den grondslag, waarop nu de regeling van de Gouvernements-suikercultuur van Java is gevestigd. De last, thans door den Minister, daartoe door den Koning gemagtigd, aan den Gouverneur-Generaal gegeven, kan ieder oogenblik door een nieuwen last worden opgevolgd, die het nu geregelde wijzigt of geheel omverwerpt. Reeds in de in handen van de ondergeteekenden gestelde stukken wordt daarvan een merkwaardig voorbeeld gevonden. Nog naauwelijks is deze last gegeven, of hij zal, volgens de mededeeling van den Minister in zijne geleidende missive, eerlang opgevolgd worden door eenen anderen, ten einde § 26 der „algemeene grondslagen" gelijk het heet „te verduidelijken." Zoo kan met elke mail een nieuwe last aan den Gouverneur-Generaal worden gezonden, die elke paragraph der „algemeene grondslagen" verduidelijkt, verandert of omkeert, al naar de tijdelijke meening van den tijdelijken Minister van Kolonien.

Deze vorm heeft nog een meer onzekeren grondslag dan een Koninklijk besluit. Kiest men den vorm van een Koninklijk besluit, dan kan ook ieder oogenblik het geregelde bij een ander Koninklijk besluit weder anders worden geregeld; maar daarop *moet* toch, wanneer het maatregelen van algemeen bestuur geldt — en die geldt het voorzeker hier, — de Raad van State worden gehoord. Nu is de Raad van State ook wel op deze „algemeene grondslagen" gehoord, maar dat is in geenen deele verpligtend voor den tijdelijken Minister.

Deze opmerkingen bleven in de Commissie niet zonder tegenspraak. Men stelde er tegenover, dat men dezen vorm allezins goedkeurde, omdat hij in overeenstemming was met art. 56 van het Regerings-reglement, waarin de zorg voor het instandhouden der op hoog gezag ingevoerde cultures wordt opgedragen aan den Gouverneur-Generaal „in overeenstemming met de bevelen des Konings." Eenige der bevelen des Konings trof men nu in deze „algemeene grondslagen" aan. Men moest ze dus beschouwen als een administrativen maatregel, als een huishoudelijk voorschrift, als eene instructie voor den Gouverneur-Generaal, op last des Konings door den Minister gegeven.

Wat het wankelbare van den grondslag betrof, ook dat kon men niet als een bezwaar tegen dezen vorm doen gelden. Integendeel, men hield het voor eene hoogst aanbevelenswaardige eigenschap van dien vorm, dat hij op eene gemakkelijke wijze, zonder veel omslag, wijzigingen, veranderingen en verbeteringen toeliet, dewijl het hier teedere en moeijelijke onderwerpen geldt, waarvan de regeling van zeer vele tijdelijke en plaatselijke omstandigheden afhankelijk behoort te zijn. Men beschouwde deze stukken eigenlijk als een vervolg van de bekende „zakelijke extracten" voorkomende in het *Staatsblad van Nederlandsch Indië* voor 1834, n.º 22, en kon zich ook uit dien hoofde met den gekozen vorm in alle opzigten vereenigen.

§ 2. Maar juist uit het oogpunt van behoefte aan vaste en onwankelbare grondslagen voor de uitgifte van cultuur-contracten is er, naar de meening van de meerderheid der Commissie, behoefte aan *wettelijke regeling.* Daarom verdient deze vorm in hooge mate te worden afgekeurd. De ondervinding heeft die behoefte maar al te zeer geleerd. Al was de regeling dezer „algemeene grondslagen" de voortreffelijkste die men verlangen kan, toch geeft zij geen waarborg hoegenaamd, dat geene andere, minder voortreffelijke beginselen in praktijk zullen worden gebragt. Heeft een vroeger Minister van Kolonien, zelfs nadat in 1852 door hem aan de Kamer toezegging van hervorming der uitgifte van suikercontracten was gedaan, niet een nieuw artikel in de contracten gebragt, waarbij aan den bezitter van het contract zekere voorkeur werd toegezegd, en dat thans, naar de meening der Regering, eene voorname reden is, waarom niet reeds dadelijk tot het inroepen der publieke concurrentie kan worden overgegaan? Voor deze en dergelijke handelingen is, zonder wettelijke regeling, de weg niet afgesneden. Alleen de wet geeft waarborg, dat ook ten behoeve van bijzondere personen van den algemeenen regel niet wordt afgeweken. De ondervinding heeft mede de noodzakelijkheid van dien waarborg maar al te zeer geleerd; toch ontbreekt hij geheel in deze regeling. Wel kan de Gouverneur-Generaal van de „algemeene grondslagen," ten voordeele van individuen, niet afwijken op eigen gezag, maar de gelegenheid blijft open voor den Minister van Kolonien om van de gestelde regelen, óf zelf dispensatie te verleenen, óf den Gouverneur-Generaal daartoe te autoriseren. Door wettelijke vaststelling der beginselen, waarop cultuur-contracten worden uitgegeven, zal aan de ministeriële verantwoordelijkheid meerdere kracht en beteekenis worden geschonken. Ook in deze gewigtige aangelegenheid moeten de handelingen van den Minister aan de voorschriften der wet kunnen worden getoetst.

Nog om eene andere reden is de vastheid der grondslagen, die alleen de wet kan geven, een onmisbaar vereischte in de regeling der suikercultuur. Eene voorname oorzaak, waardoor de gouvernements-suikercultuur op Java in de laatste jaren, wat de uitgestrektheid bouws betreft, waarop zij verbouwd wordt, stationair is gebleven, moet, volgens de meening der Regering zelve, gezocht worden in de onzekerheid, waarin deze cultuur verkeerde. Ook voor de ondernemers, die de krachten van kapitaal en industrie aan de suikerproductie willen wijden, is zekerheid voor de toekomst een onmisbaar vereischte voor het welslagen hunner onderneming. Die zekerheid nu kan alleen verkregen worden, wanneer de contracten op beginselen zijn gegrond, die de wet heeft vastgesteld. Het hoofddoel, dat met deze nieuwe regeling beoogd wordt, stabiliteit te brengen in de grondslagen der suiker-cultuur, wordt gemist, omdat ze niet gebragt zijn in eene wet, maar in eene ministeriële lastgeving aan den Gouverneur-Generaal.

Ook tegen deze beschouwingen werd eene andere overgesteld. Men vroeg, met het oog op den exceptionelen toestand waarin Indië verkeert, of den Gouverneur-Generaal zoodanig de handen moeten gebonden worden, dat hij zelfs in bijzondere gevallen, waarin moeijelijkheden, onlusten of andere bezwaren bestaan, niet van de eens gestelde regelen kan afwijken. En dit zou het geval zijn, indien dit onderwerp bij eene wet wierd geregeld. Juist om dien exceptionelen toestand der Javaansche maatschappij beschouwde men eene regeling bij de wet als hoogst verderfelijk. De misbruiken, waarop nu met zooveel aandrang gewezen wordt, behooren tot een vroeger, gelijk men vertrouwen mag gesloten tijdvak, waarvan de herhaling zelfs door de regeling, die thans heeft plaats gehad, genoegzaam wordt tegengegaan. Bovendien is deze regeling voor een gedeelte slechts eene proefneming, gelijk duidelijk blijkt uit bladz. 14 der Memorie van Toelichting, waar ad § 27 gezegd wordt: „In hoeverre dat stelsel [van uitbesteding] in de praktijk aan het doel zal beantwoorden, kan alleen de ondervinding leeren, en daarom heeft men zich bepaald, voorloopig daarmede eene proef te nemen met een gering getal nieuw uit te geven ondernemingen, om dan later, zoo die proeven bevredigende uitkomsten opleveren, het middel van uitbesteding van meer algemeene toepassing te maken." Hoe is het mogelijk dáár, waar het eene proefneming geldt, eene wettelijke regeling te verlangen, op grond van de onverantwoordelijkheid en stabiliteit eener wet? Integendeel, men meende, dat, juist dewijl het eene proefneming geldt, aan de wijze, waarop de Regering deze regeling in 't leven heeft geroepen, verre de voorkeur moest gegeven worden.

§ 3. In de Memorie van Toelichting wordt op bladz. 7 gezegd: „Daar het hier de toepassing der wet, bepaaldelijk van het reeds aangehaalde art. 56 van het Regerings-reglement voor Nederlandsch Indië, geldt, en het dus eene Regeringsdaad betreft, kan er geene sprake zijn van vaststelling dier grondslagen door de wet." Op dezen grond kan onmogelijk, althans door den tegenwoordigen Minister, de wet worden uitgesloten. Indien toch toepassing van het Regerings-reglement uitsluit regeling bij de wet, hoe heeft men dan de *emancipatie der slaven* bij de wet kunnen regelen? Was dit geene toepassing der wet? Hoe kan de Regering dan het voornemen hebben om de *drukpersverordening* bij de wet te wijzigen? Is dat ook geene toepassing der wet? Bij de behandeling van het wetsontwerp tot regeling der emancipatie van de slaven in Oost-Indië was de Regering, zoowel in de gewisselde stukken als bij de discussie, een geheel ander beginsel toegedaan. Zij was toen van meening, dat, wanneer het niet zoozeer de uitvoering als wel de aanvulling van een wettelijk voorschrift betreft, dezelfde magt ook die nadere regeling behoort tot stand te brengen.

De vraag, of een onderwerp bij de wet moet geregeld worden, is alleen afhankelijk van de vraag, of er *behoefte* bestaat aan wettelijke regeling; van geene andere. Wat ook de wet bepale, zij wordt altijd beheerscht door de Grondwet, en de Grondwet schrijft in art. 59 voor: „Andere onderwerpen, deze kolonien en bezittingen betreffende, worden door de wet geregeld, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan." De vraag is dus alleen, of er behoefte bestaat om de uitgifte van cultuur-contracten bij de wet te regelen. Die vraag is door de Tweede Kamer der Staten-Generaal den 11 mei jl. bevestigend beantwoord. Bovendien hebben de drie takken van Wetgevende Magt, bij de vaststelling van het Regerings-reglement, reeds door art. 56 te kennen gegeven, dat er behoefte bestaat aan het stellen van regelen voor het cultuur-stelsel in 't algemeen. Nu is er alleen eene aanvulling of toevoeging noodig van de regelen, die in dat artikel zijn gesteld.

Tegenover deze meening stond in de Commissie het gevoelen der minderheid, dat de Regering te regt geene wettelijke regeling voordraagt. De aard van het onderwerp laat dit niet toe. 't Betreft eene zaak, die niet alleen gedurig aan wijziging en verandering behoefte heeft, maar die ook door de Kamer niet genoeg kan worden beoordeeld: zij is niet op de hoogte van die aangelegenheid. Hij, die deze beginselen vaststelt, behoort al de gevolgen in al hunnen omvang te kunnen overzien, en de leden der Vertegenwoordiging kunnen niet gerekend worden de speciale kennis te bezitten, die daarvoor wordt vereischt. Niet ligt zou zulk eene wet tot stand komen bij 't groote verschil van gevoelen, dat er bij de deskundigen bestaat over de onderwerpen, die daarin zouden worden opgenomen. Hoe is het denkbaar, dat de leden der Staten-Generaal in zooveel betwiste, hoogst teedere en moeijelijke vraagstukken zouden beslissen?

Maar bovendien, de Grondwet verbiedt het. De zin, dien de minderheid der Commissie in art. 59 meent te lezen, is een geheel andere dan de zoo even ontwikkelde. Het oordeel over de vraag, of er al of niet behoefte aan regeling bij de wet van eenig onderwerp bestaat, is alleen aan de Regering opgedragen. Erkent zij die behoefte, dan is zij verpligt eene wet voor te dragen; erkent zij die behoefte niet, dan wordt het onderwerp geregeld door den opperbestuurder. En daar nu, bij herhaling, door de Regering is te kennen gegeven, dat er geene behoefte bestaat aan regeling bij de wet van de uitgifte der cultuur-contracten, daar integendeel het schadelijke en onmogelijke van zulk eene regeling door haar is aangetoond, behoort daarop niet verder te worden aangedrongen, omdat zulk een aanhouden een streven zou zijn tegen de Grondwet.

§ 4. Naar de meening der Regering, bij de discussien over de regeling der cultuur-contracten den 11 mei jl. te kennen gegeven, zou, volgens art. 56 van het Regerings-reglement, de Gouverneur-Generaal de regelen tot uitgifte der cultuur-contracten behooren te stellen, omdat de zorg voor het zooveel doenlijk in stand houden der cultures bij dat artikel is opgedragen aan den Gouverneur-Generaal, in overeenstemming met de bevelen des Konings.

Tegen de voorstanders van wettelijke regeling kan deze tegenwerping niet gelden, omdat, wat ook art. 56 moge bepalen, de wet elk oogenblik door de wet kan en behoort vervangen te worden, zoodra de behoefte aan wettelijke regeling blijkt te bestaan. Aangenomen dus dat er vroeger geene behoefte bestond, zij kan nu bestaan door veranderde omstandigheden, en zij bestaat werkelijk naar de meening der Kamer.

Maar een ander, zeer ernstig bezwaar tegen de „algemeene grondslagen", gelijk de Regering die heeft vastgesteld en aan de Kamer medegedeeld, vloeit uit art. 56 voort, en betreft een beginsel, waartegen ook in andere opzigten maar al te dikwijls schijnt te worden gehandeld.

De regeling van de gouvernements suiker-cultuur heeft in de „algemeene grondslagen" plaats gehad tot in de geringste bijzonderheden; er zijn zelfs modellen van contracten bijgevoegd. Wat blijft er nu voor den Gouverneur-Generaal nog te regelen over? Hij zal zich hoofdzakelijk bepalen bij het invullen der namen en cijfers in die contracten. Dit nu is ongetwijfeld tegen den geest en de strekking van het Regerings-reglement in 't algemeen en van art. 56 in 't bijzonder. Dit is bovenal strijdig met het belang van Indië en het Moederland. 't Is eene concentratie van het gezag in Indië naar 's Gravenhage, die den Gouverneur-Generaal, gebonden aan zulke voorschriften en verpligt om die op te volgen, in zijn bestuur belemmert en tot eenen ondergeschikten ambtenaar verlaagt, tot groot nadeel van de gewigtige belangen, welke aan zijne zorg zijn toevertrouwd. Alle zelfstandigheid wordt hem op die wijze ontnomen, en men maakt hem tot niet veel meer dan een werktuig, dat uit 's Gravenhage zijne beweging ontvangt.

Is het dus hoogst bedenkelijk, eene tot in zulke bijzonderheden afdalende regeling in de ministeriële bureaux tot stand te brengen en den Gouverneur-Generaal toe te zenden met last om zich daarnaar te gedragen, even bedenkelijk zou het zijn, die in eene wet op te nemen. Maar er is ook niemand die dat verlangen ooit heeft te kennen gegeven. Men dringt aan op regeling bij de wet van hoofdbeginselen, die in eenen maatregel van algemeen bestuur verder kunnen worden uitgewerkt en die den Gouverneur-Generaal de noodige vrijheid en zelfstandigheid laten. Had de Regering dus aan den wensch der Kamer naar wettelijke regeling gevolg gegeven, zeer zeker zou de Gouverneur-Generaal door de wet niet aan zulke banden gelegd zijn, als hem nu in de ministeriële aanschrijving worden omgeworpen.

Ook tegen deze meening stond in de Commissie die der minderheid over. Zij erkende, dat de Gouverneur-Generaal niet te zeer aan banden moest worden gelegd en dat Indië niet uit 's Gravenhage kon worden geregeerd. Maar aan den anderen kant behoort, volgens art. 56 van het Regerings-reglement, de Gouverneur-Generaal voor de instandhouding der op hoog gezag ingevoerde cultures te zorgen, in overeenstemming met de bevelen des Konings. Of die bevelen nu wat uitvoeriger of beknopter moeten zijn, wie zal dat bepalen? Waar is de grens? Dat moet geheel worden overgelaten aan het inzigt van den tijdelijken Minister van Koloniën, die daarin den last volgt van den opperbestuurder. Hij kan in zooveel specialiteiten afdalen als hij goedvindt; de vrijheid is hem daartoe gelaten. Daaromtrent is evenmin eene grens te trekken als voor de hoofdbeginselen, die men in eene wet zou wenschen opgenomen te zien. Wat is een hoofdbeginsel en wat is het niet? Dit zijn zeer moeijelijke en onbestemde vragen, die nimmer tot eenige uitkomst kunnen leiden.

§ 5. De opmerking werd in de Commissie gemaakt dat in de regeling van de suikercultuur, gelijk zij in de „algemeene grondslagen" is vastgesteld, niets voorkomt dat voldoet aan het voorschrift, vervat in nº. 6 van art. 56 van 't Regerings-reglement. Daar is bepaald, dat de op hoog gezag ingevoerde cultures zooveel doenlijk in stand worden gehouden, maar dat daarbij moet worden gezorgd, „dat worde voorbereid eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de betrokken gemeenten en personen, als overgang tot eenen toestand, waarbij de tusschenkomst des Bestuurs zal kunnen worden ontbeerd." Hoe ver nu dat tijdstip van „ontbering der tusschenkomst van 't Bestuur" nog moge verwijderd zijn, de wet schrijft toch voor er naar te streven; de wet beveelt toch de „voorbereiding van eene regeling", die als overgang tot zulk eenen toestand dienen moet. Maar in deze „algemeene grondslagen" wordt zelfs het geringste spoor van die voorbereiding gemist; er wordt niet over gesproken, er is zelfs niet aan gedacht. De suikercontracten worden voor tien jaren verlengd, maar als die periode is verstreken, zal men geen enkelen stap verder zijn gekomen om het doel te naderen. Dat is niet alleen tegen den geest, maar ook tegen de letter van nº. 6 van art. 56 van het Regerings-reglement.

Al ware ook in alle opzigten voldaan aan de voorschriften, in de vijf eerste nommers van art. 56 vervat, dan nog zou slechts voor een gedeelte voldaan zijn aan n.º 6. Het gebod, daarin uitgedrukt, omvat allezins alles wat de voorgaande vijf nommers voorschrijven, maar het bepaalt zich daarbij niet; het verlangt meer. Art. 56 wil vooreerst instandhouding, zooveel doenlijk, van de op hoog gezag ingevoerde cultures, maar met wijzigingen om te komen tot het einddoel, dat in n.º 6 van dat artikel wordt aangegeven. In n.º 1—5 worden regelen gesteld, welke in acht genomen moeten worden bij de instandhouding van het cultuurstelsel. Zij hebben de algemeene strekking, om de bekende misbruiken en overdrijvingen van dat stelsel, die de bevolking er het meest afkeerig van maken, weg te nemen. Maar hoe heilzaam die regelen mogen zijn, met haar alleen wordt eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten, niet voorbereid. Daartoe zijn noodig meerdere en andere maatregelen. Art. 56 sluit die niet uit. Integendeel, n.º 6 van dat artikel bepaalt, dat de regelen, in n.º 1—5 vastgesteld, alzóó moeten worden uitgevoerd, dat eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten, mogelijk worde, of liever dat die uitvoering een stap voorwaarts zij op den weg van voorbereiding naar die regeling. Dit nu is in de „algemeene grondslagen" geheel voorbijgezien. 't Is als of n.º 6 van art. 56 niet ware geschreven.

Tegen dit alles werd door de meerderheid ingebragt, dat aan n.º 6 van art. 56 eene geheel andere beteekenis moet worden toegekend. De bewoordingen luiden: „dat *alzoo* worde voorbereid eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten." De geheele voorbereiding bestaat dus in het voldoen aan de voorafgaande voorschriften, in n.º 1—5 vervat. De eenvoudige meening van den wetgever is geweest, dat het cultuurstelsel behoort in stand gehouden te wor-

den, met inachtneming van de vijf voorafgaande voorschriften. Door de zorg voor het opvolgen van die voorschriften zal „eene regeling worden voorbereid, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de betrokken gemeenten en personen," en die regeling, wanneer zij eens tot stand komt, zal moeten strekken „als overgang tot eenen toestand, waarbij de tusschenkomst des Bestuurs zal kunnen worden ontbeerd." Wanneer dus voldaan wordt aan de voorschriften, in n.º 1—5 vervat, dan is tevens voldaan aan n.º 6 van art. 56, voor zoover het tegenwoordige betreft.

§ 6. Maar ook tegen andere bepalingen van art. 56 van het Regeringsreglement zondigen deze „algemeene grondslagen." De leden der Commissie, die van dit gevoelen waren, meenden echter hier slechts in algemeene bewoordingen daarop te moeten wijzen, dewijl bij de behandeling der verschillende paragraphen tot nadere staving van hun beweren gelegenheid bestaat.

Zoo schrijft n.º 2 van dat artikel voor: „dat, voor zooverre de [op hoog gezag ingevoerde] cultures plaats hebben op gronden, door de inlanders voor eigen gebruik ontgonnen, de beschikking over die gronden geschiede met billijkheid en met eerbiediging van bestaande regten en gebruiken." Met dit voorschrift schijnen de §§ 1 en 2 der „algemeene grondslagen" in strijd te wezen. Immers wanneer men bij de invoering van het cultuurstelsel uitging van het beginsel dat slechts $^1/_5$ als maximum aan de bevolking van hare gronden voor de teelt van producten voor de Europesche markt mag genomen worden, dan bedoelde men daarmede zeker niet $^1/_5$ van al de bebouwde velden op geheel Java. Want zoo kon men bijv. in de oostelijke residentien *al* de bebouwde velden nemen en andere residentien vrijlaten; maar wat zou bij zoodanige toepassing die heilzame bepaling, van niet meer dan $^1/_5$ der velden te mogen nemen, de bevolking dier oostelijke residentien baten? Zou het beginsel dus een gezonden zin hebben, dan moest het beteekenen dat *elke dessa* minstens $^4/_5$ van hare akkers voor eigene productie moest behouden. Van dit beginsel is afgeweken. Men heeft bijv. aan ééne dessa de helft, ja somtijds het geheel van hare velden ontnomen, omdat die de beste en de best gelegene waren voor de suiker-industrie; en die dessa moest dan vergoeding vinden in de velden van eene andere dessa. Dit misbruik nu wordt in de nieuwe regeling bestendigd en bevestigd. Dat is in strijd met de billijkheid en met de eerbiediging van bestaande regten, en dus in strijd met nº. 2 van art. 56 van het Regeringsreglement.

Zoo is de nieuwe regeling der „algemeene grondslagen" almede in strijd met nº. 4 van art 56, dat den Gouverneur-Generaal de zorg opdraagt, „dat de belooning der betrokken inlanders, met vermijding van schadelijke opdrijving, zoodanig zij, dat de gouvernements-cultures hun, bij gelijken arbeid, ten minste gelijke voordeelen opleveren als de vrije teelt." Maar het is zwaar dat deze gouvernements-cultuur *ten minste* gelijke voordeelen zou opleveren als de vrije suikercultuur. Zoo veel heeft de ondervinding reeds bewezen, dat de voordeelen van de *vrije* suikercultuur voor de bevolking ongeveer het dubbele bedragen. Wel wordt er in nº. 4 van art. 56 bijgevoegd: „met vermijding van schadelijke opdrijving;" maar het zegt ook: „*ten minste* gelijke voordeelen bij gelijken arbeid." Schadelijke opdrijving zou dus eerst dáár beginnen, waar men *meer* voordeelen toekende dan bij de vrije cultuur.

Ook tegen deze beschouwing stond in de Commissie een ander gevoelen, eveneens met voorbehoud om er bij de paragraphen op terug te komen. Men herhaalde de meening, dat door de Regering aan al de voorschriften van art. 56 was gevolg gegeven. Zoo kon men onmogelijk aannemen, dat de wetgever in nº. 2 van art. 56 den Gouverneur-Generaal zoodanig aan banden had willen leggen, als men het hier doet voorkomen. In de „algemeene grondslagen" blijkt duidelijk, dat ook de Regering zooveel mogelijk dessa'sgewijze den aanplant wil doen plaats hebben; zij stelt dit zelfs als regel; zij wil dus wel degelijk, dat $^4/_5$ der gronden aan de dessa's voor de teelt harer eigene voedingsmiddelen zullen verblijven. Maar zij meent, dat het onmogelijk is op dezen regel geene uitzonderingen toe te laten, dewijl dan de suikercultuur in vele localiteiten niet uitvoerbaar zou wezen. Is het nu aan te nemen, dat de wetgever in dien zin nº. 2 van art. 56 zou hebben gesteld, dat het zelfs dergelijke uitzonderingen niet gedoogt, wanneer zonder die uitzonderingen het in stand houden der op hoog gezag ingevoerde cultures niet mogelijk is?

Evenmin meent men aan nº. 2 van art. 56 zulk eenen zin te moeten geven, als zoo even is geschied. De wetgever had dan het artikel niet moeten aanvangen met de woorden: „De Gouverneur-Generaal houdt de op hoog gezag ingevoerde cultures zooveel doenlijk in stand"; want als men de wet op die wijze toepast, is die instandhouding ondenkbaar. Vooreerst kan men voor het tegenwoordige moeijelijk eene vergelijking maken tusschen de betaling bij de gouvernements-cultures en die van particuliere ondernemingen. Bovendien vergelijkt men hier ten onregte hetgeen de particuliere planters aan plantloon betalen en hetgeen de contractanten met het Gouvernement volgens deze nieuwe regeling zullen betalen. De eersten toch hebben geheel vrije beschikking over hun gansche product, terwijl de laatsten ⅘ daarvan tegen zeer lage prijzen aan den Staat moeten leveren. Wierden zij dus nu nog genoodzaakt om het dubbele van het plantloon dat nu is bedongen te betalen, dan zou dit gelijk staan met eene vernietiging van de suikercultuur. En juist dat zou in strijd zijn met de wet, die voorschrijft dat de Gouverneur-Generaal de op hoog gezag ingestelde cultures zooveel doenlijk in stand houdt.

§ 7. Deze regeling van de *gedwongen* suikercultuur had behooren vergezeld te gaan van eene regeling van de *vrije* cultuur. Deze laatste verdiende eigenlijk de meeste zorg, want volgens de wet is zij bestemd om *op den duur*, niet nu of in de eerste jaren, maar op den duur in de toekomst de gedwongen cultuur te vervangen. Kan men nu ter goeder trouw aannemen, dat men dat doel zal bereiken door de dwangcultuur met alle zorg te koesteren en te ontwikkelen en de vrije cultuur geheel aan haar lot over te laten, zonder nog er van te gewagen, dat men haar middellijkerwijze en in 't geheim allerlei slagen toebrengt? De Memorie van Toelichting zegt: „dat deze regeling de vrije cultuur en fabricatie geheel onaangeroerd laat, in afwachting of latere ervaring de noodzakelijkheid mogt aantoonen om daaromtrent regelen vast te stellen." Daarentegen zal, volgens dezelfde Memorie van Toelichting, ten opzigte van de Gouvernements-cultures, die onzekerheid een einde nemen en deze daardoor een nieuw tijdperk van ontwikkeling en bloei te gemoet gaan. Als dit laatste waarschijnlijk is, zal dan de vrije cultuur door de onzekerheid, waarin zij voortdurend blijft verkeeren, niet achteruitgaan en verkwijnen? De ervaring zal de noodzakelijkheid eener regeling van de vrije cultuur niet ligt aantoonen, want zij zal door de tegenwerking, waaraan zij ten prooi is, weldra vernietigd zijn; immers zij blijft, nu zij niet geregeld wordt, eenen vasten grondslag missen en afhankelijk van de veranderlijke inzigten van elken Minister en Gouverneur-Generaal, ja zelfs van residenten en adsistent-residenten.

Volgens de voorschriften der „algemeene grondslagen" zal men ook nieuwe contracten, alle op het dwangstelsel gegrond, uitgeven. Is het niet te voorzien, dat men daarvoor bij voorkeur die localiteiten en gronden zal uitkiezen, waar reeds de vrije cultuur bij ondervinding heeft doen zien, dat goede gelegenheid voor de suiker-industrie bestaat?

De belooningen der inlandsche hoofden voor hunne bemoeijingen met de dwangcultuur worden niet alleen behouden, maar zelfs *verhoogd* (zie § 14 en de Memorie van Toelichting). Waartoe dit anders, dan om de inlandsche hoofden aan de dwangcultuur te verbinden? En dit zal te sterker werken, naar mate men zich heviger uitlaat en daarom strenger zal waken tegen het zoogenaamde misbruik, dat ook particuliere ondernemers de hoofden beloonen voor den arbeid, dien zij zich bij *hunne* aanplantingen getroosten. Is dit altijd en in elk geval omkooping? Maar wat zijn dan de Gouvernements-cultuurprocenten? Kan men ingenomenheid of zelfs gewilligheid van de inlandsche hoofden verwachten voor eene cultuur, waarbij men hun niet veroorloven wil eenig voordeel te trekken, tegenover eene cultuur, die hun rijke voordeelen belooft? En heeft het Gouvernement, dat slechts te bevelen heeft over zijne ambtenaren, cultuurprocenten uit te loven, ten einde de inlandsche hoofden gunstig te stemmen voor de cultures, wat zou dan een particulier vermogen, die niets te bevelen heeft en zelfs de menschen voor hunnen arbeid niet mag beloonen?

Om al deze redenen meent men, dat deze regeling van de gedwongen suikercultuur een zwaren slag aan de vrije cultuur zal toebrengen. Zij had, wilde men billijk en regtvaardig en in den geest van art. 56 van het Regerings-reglement handelen, vergezeld moeten gaan van eene regeling van den vrijen arbeid.

Deze bezwaren werden tegengesproken door de meerderheid, die van meening was, dat de regeling van den vrijen arbeid eene geheel andere zaak is, die met de Gouvernements-cultuur in geen verband staat. Thans heeft de Regering aan de Kamer „algemeene grondslagen", medegedeeld, „naar welke de Gouvernements-suikercultuur, alsmede de fabricatie van suiker op Java wordt in stand gehouden"; daarin kon natuurlijk eene regeling van de vrije cultuur geene plaats vinden.

Bovendien vreesde men al die gevaren voor de vrije cultuur in geenen deele. Men mogt aan de Regering geene indirecte en geheime tegenwerking toeschrijven, zonder de bewijzen te leveren, dat dit werkelijk het geval was. Er zijn op Java vrije ondernemers, die op eene eerlijke wijze te werk gaan en goede zaken maken; dezulken hebben, ook na het in werking treden van deze „algemeene grondslagen", niet te vreezen. Maar er zijn ook ondernemers, die zich aan verkeerde praktijken schuldig maken; er zijn zelfs voorbeelden, dat zij met inlandsche hoofden geassocieerd zijn en door omkooperijen van die hoofden eenen zeer ongeoorloofden invloed op de bevolking weten te verkrijgen. Dat daartegen wordt gewaakt, dat zulke handelingen worden tegengegaan, moest men goedkeuren en toejuichen, en als dit het gevolg was van deze nieuwe regeling der Gouvernements-suikercultuur, zou men zich daarin zeer verblijden.

Wat de cultuurprocenten betreft, de regeling van dit punt meende men dat meer eigenaardig bij de behandeling van § 14 te huis behoort. Men verlangde echter nu reeds te kennen te geven, dat men in geenen deele die cultuurprocenten zoo nadeelig beschouwde, en ze vooral niet gelijk kon stellen met de belooningen, die vrije ondernemers aan de hoofden geven. De eerste toch zijn wettige inkomsten, hun van Gouvernementswege toegekend, terwijl de laatste onder de zoogenaamde stille winsten moeten gerekend worden. Voor de eerste bewijzen de hoofden diensten aan het Gouvernement, die bekend zijn en tot hunnen officiëlen werkkring behooren, terwijl men niet kan zeggen, wat zij eigenlijk voor de laatste verrigten. Bovendien zijn de cultuurprocenten, die hier worden toegekend, zoo gering, dat zij weinig invloed kunnen uitoefenen.

En die cultuurprocenten kunnen onmogelijk strekken om de vrije ondernemingen te benadeelen of tegen te werken; immers de uitbreiding der Gouvernements-suikercultuur is niet afhankelijk gesteld van de inlandsche hoofden, maar van den Gouverneur-Generaal. Door den opperlandvoogd wordt bepaald, waar een suikercontract zal worden uitgegeven, en of dan bij de werking van dat contract de inlandsche hoofden al of niet cultuur procenten ontvangen, kan aan de vrije ondernemingen vrij onverschillig zijn.

§ 8. Men meent in de uitgifte van nieuwe contracten, geheel op het bestaande stelsel van gedwongen arbeid gegrond, een strijd te zien tegen art. 56 van het Regerings-reglement. Dat artikel beveelt den Gouverneur-Generaal *de instandhouding* der op hoog gezag ingevoerde cultures. Die instandhouding moest geschieden op eene wijze, dat worde voorbereid eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten. Het bestaande moet dus wel behouden blijven, maar zelfs dat bestaande moet worden voorbereid voor vrije industrie. Maar hoe is daarmede nu te rijmen de uitbreiding van het bestaande door nieuwe contracten, waarbij het Gouvernement zich verpligt om gedurende twintig jaren al de grondstof door dwangkultuur te laten verbouwen en aan den fabriekant te leveren? Zulk eene uitbreiding is in strijd met art. 56, ook volgens de ondubbelzinnige verklaring van eenen staatsman, aan wien de tegenwoordige Minister van Kolonien groot gezag toekent en die in 's Lands vergaderzaal deze woorden heeft gesproken: „Ik weet wel, dat het stelsel van vrijen arbeid in het Regerings-reglement slechts wordt aangewezen als een *desideratum*, als iets, dat nog niet bestaat, doch waarnaar moet gestreefd worden; maar ik geloof, dat de uitlegging deze moet zijn, dat men gedwongen arbe[id] bestaande contracten moet handhaven tot [...] kan ontberen, doch dat elk nieuw contract [...] grondvest zijn op het beginsel van geheel vrijen [...] Het komt mij voor, dat, wanneer men nieuw[e con]tracten uitgaf, berustende op het bij het Re[gerings-]reglement afgekeurde beginsel, men dan in st[rijd met] het reglement zou handelen."

Op dit punt werden de „algemeene gron[dslagen"] van de Regering door de meerderheid verdedig[d ...] meende, dat art. 56 niet in zulk eenen streng[en zin] behoorde te worden opgevat. Immers dan z[ou men] op denzelfden grond ook geene uitbreiding [mogen] geven aan de koffijcultuur, en moeten zorg[en dat] geen enkele boom meer wierd geplant dan [...] dan er op het oogenblik aanwezig waren, [toen de] wet werd afgekondigd. Maar al wilde men die [strenge] en beperkte beteekenis aan 't artikel geven, d[an] wordt in de „algemeene grondslagen" daarteg[en niet] gezondigd. 't Is toch het voornemen, om [op som]mige plaatsen de indigo cultuur in te trekken [en te] vervangen door suikercultuur; dat is dus g[een uit]breiding. Men wil al verder de bestaande te[...] ondernemingen van meer dan 400 bouws op [...] inkrimpen en daarvoor nieuwe fabrieken o[...] voor niet meer dan 400 bouws; dat is dus mede [geene] uitbreiding. Wilde men het artikel in dien b[...]pen geest ten uitvoer leggen, dan zou men v[an alle] uitbreiding der productie moeten afzien, en [dat zou] zeer ten nadeele van alle partijen zijn, zoo[wel van] de planters als van fabrikanten en 't Gouvern[ement.] Dat systeem zou vooral hoogst nadeelig zijn [voor de] schatkist, want indien al door vrije industrie [uitbrei]ding aan de productie kon worden gegeven, [dan] zouden nog de inkomsten voor den Staat d[...] zeer gering zijn. En nu vooral kan het moe[derland] die inkomsten niet missen.

Na deze algemeene opmerkingen over de r[egeling] der gouvernements suiker cultuur, gaat de Co[mmissie] over tot de mededeeling van de opmerkingen, g[emaakt] bij de behandeling van de verschillende parag[raphen.]

[*Het tweede gedeelte van het* [...] *een volgend N.º*]

Regeling van het gebruik van [het] kolonial batig slot van 1858.

Het heden publiek gemaakt zijnde Wetsont[werp] tot verdere regeling van het gebruik van het kol[oniaal] batig slot van 1858, ten bedrage van ƒ 14,555,[...] strekt om dat beschikbaar gedeelte toe te voeg[en aan] de middelen en inkomsten van het jaar 1858.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
[...]